

Saksdokumenter:

Rapport fra studietur til Hong Kong, Kina og Thailand 27.10.-21.11. 2003 v/Tore Laugerud
(tidl. utsendt)

Takkebrev fra Norges kristne råd i forbindelse med KEKs generalforsamling (tidl. utsendt)

Rapportliste – MKR (tidl. utsendt)

Hiv/aidsvedtaket på KM på engelsk (tidl. utsendt)

Asylpolitikk: Pressemeldinger, notat og avisartikler (tidl. utsendt)

Boka "Mennesker kjemper for livet" (tidl. utsendt)

Veien til Damaskus (tidl. utsendt)

Amistad – vennskapskonfirmanter (tidl. utsendt)

Samarbeid i Norden – sakspapirer overføres fra tidl. sak MKR 05/04:

Brev fra NØR til Mellomkirkelig råd i Danmark og Norge (tidl. utsendt)

Svarbrev fra Dansk Mellemkirkelig Råd m/vedlegg (tidl. utsendt)

Svarbrev fra MKR (tidl. utsendt)

Brev fra Sigtunastiftelsen (tidl. utsendt)

Høringsuttalelse til NOU 2003:22 – Forvaltning for fremtiden. Forslag til etiske retningslinjer for Statens petroleumsfond (tidl. utsendt)

Kommentar til St. meld 19 (2002-2003) En verden av muligheter. Globaliseringens tidsalder og dens utfordringer (tidl. utsendt)

Kirkelig arbeid med flyktninger og innvandrere (tidl. utsendt)

Orientering om arbeidet med diakonatet (tidl. utsendt)

Orientering om Styringsforhold på utlendingsfeltet med vedlegg brev fra NOAS (tidl. utsendt)

Strategiplan for Den norske kirke 2005-2008 (vedlagt)

Orienteringssaker

1. Rapport fra studietur til Hong Kong, Kina og Thailand 27.10.-21.11. 2003 v/Tore Laugerud
2. Takkebrev fra Norges kristne råd i forbindelse med KEKs generalforsamling
3. Rapportliste – MKR
4. Hiv/aidsvedtaket på KM på engelsk
5. Asylpolitikk: Pressemeldinger, notat og avisartikler
6. Boka "Mennesker kjemper for livet"
7. Veien til Damaskus
8. Amistad – vennskapskonfirmanter
9. Samarbeid i Norden
10. Høringsuttalelse til NOU 2003:22 – Forvaltning for fremtiden. Forslag til etiske retningslinjer for Statens petroleumsfond
11. Kommentar til St. meld 19 (2002-2003) En verden av muligheter. Globaliseringens tidsalder og dens utfordringer
12. Kirkelig arbeid med flyktninger og innvandrere
13. Arbeidet med diakonatet
14. Styringsforhold på utlendingsfeltet
15. Strategiplan for Den norske kirke 2005-2008

Forslag til vedtak:

Orienteringssakene ble tatt til etterretning.

Studietur til Hong Kong, Kina og Thailand 27.10-21.11.2003

Rapport fra Tore Laugerud

Innledning

Turen var støttet av Areopagos og hadde som formål å lære mer om kirken i Sør-øst Asia, hente inspirasjon og korrektiv gjennom møte med mennesker og dele erfaringer og refleksjon. Jeg hadde også noe tid til studiearbeid med misjonsspiritualitet som tema. 2/3 av tiden var jeg sammen med Knut Grønvik. Det ga anledning til bearbeiding av inntrykkene og fordypning. Vår base var Tao Fong Shan i Hong Kong, bygd opp av Karl Ludvig Reichelt, og Areopagos sitt hjerte i Asia. En uke var vi i fastlands-Kina. På hjemveien hadde jeg noen dager alene i Thailand.

Asia har i vår egen generasjon blitt et nytt vekstområde for kirken. Mens kontinentet i 1970 hadde 97 mill kristne, var antallet i år 2000 307 mill. Det aller meste av veksten har kommet i Sør-øst Asia. P.g.a. de enorme befolkningsmassene er prosentandelen kristne likevel lav (ca 7%). Det er store variasjoner innenfor regionen. Kirken har likevel et vekstpotensiale i dette området, som det er vanskelig å fatte de kirkehistoriske konsekvensene av.

Regionen står i en rivende moderniseringsprosess og er i ferd med å gå forbi vesten på en rekke områder; økonomisk, teknologisk og administrativt. Samtidig har giganten Kina enda ikke helt funnet seg selv og sin rolle. Hva skjer når kjempen våkner for alvor? Hvilken plass vil kirken ha, og hvilken rolle vil den spille i Kina og i Asia?

Hong Kong

Samtaler

1) *Ekman Tam, leder av Tao Fong Shan Christian Center, Spirituality Division og Patrick Chan, studentprest v/Lutheran Theological Seminary.*

Spirituality Division (SD) er hovedvirksomheten ved Tao Fong Shan Christian Center (TFSCC). SD arbeider åpent, økumenisk med *kurs og seminarer om spiritualitet, retreatvirksomhet og åndelig veiledning*. Avdelingen driver et aktivt nettverksarbeid blant kirker og teologiske seminarer i Hong Kong, Kina, Taiwan, Filippinene, Mekong-regionen m.m.

Lutheran Theological Seminary (LTS) er luthersk hovedseminar for regionen og mottar studenter fra en rekke land. Hovedformålet er presteutdanning. Det er etablert under medvirkning fra LVF og fikk tomt fra Tao Fong Shans eiendom gjennom Areopagos. En rekke lærere fra MF og MHS har vært gjesteprofessorer her. LTS inngår også i INATE, det internasjonale nettverket av teologiske utdanningssteder knyttet til TF, Oslo.

Vår samtale handlet om samarbeidet mellom TFSCC og LTS. LTS har innført et opplegg med obligatorisk undervisning i spiritualitet og åndelig veiledning i et år for studentene. Dette drives i samarbeid med Spirituality Division ved TFSCC. Til gjengjeld gir LTS akkreditering til spiritualitetskursene ved TFSCC, bl.a. et tre-årig etterutdanningskurs for prester. Knut Grønvik (KG) ønsker å arbeide for å få i stand et tilsvarende opplegg for spiritualitet og

åndelig veiledning ved MF. Han vil også bidra direkte i undervisningen i spiritualitet ved TFSCC. PF mottar impulser fra dette nettverket gjennom fagrådet for spiritualitet som KG leder.

2) Daniel Young, leder av Institute for Sino-Christian Studies (ISCS)

ISCS ligger på Tao Fong Shan området og er en selvstendig, akademisk gren av virksomheten ved senteret, som retter seg primært mot fastlands-Kina. *Bakgrunnen* for instituttets virksomhet er moderniseringsprosessen som har vendt Kina mot vesten. I et kinesisk perspektiv står den vestlige kultur på tre bein: demokratiet, vitenskapen og religionen = kristendommen. I løpet av de siste hundre år har fire rystende hendelser, med begivenhetene på Den himmelske freds plass i 1989 som den siste, skapt tvil om Kinas moralske fundament (Tao). På leting etter et nytt moralsk fundament tar den intellektuelle elite ved de filosofiske fakultetene nå opp studier av religion.

Formålet for ISCC er å legge til rette for, stimulere og påvirke religionsstudiene ved de kinesiske universitetene. Gjennom å nå den akademiske elite håper man at kristendommen for første gang i Kinas historie kan integreres i kinesisk kultur.

Virkemidlene er:

- Oversettelse av kristne standardverk til kinesisk. Titlene skal være fra ulike epoker, ha relevans inn i en kinesisk kontekst og man må ha kapable oversettere.
- Formidling av gjesteforelesere (fra Norge/Norden, Hong Kong/Asia og andre steder) og arrangering av seminarvirksomhet ved de kinesiske universitetene.
- Stipendier med studieopphold på Tao Fong Shan for kinesiske "scolars" som arbeider med forskningsprosjekter innen religion.
- Tidsskriftutgivelse og utgivelse av teologisk litteratur skrevet av kinesere.

Deltagerne i de ulike sidene av virksomheten knyttes sammen i et nettverk som stadig utvides ved at nye kontakter etableres. Instituttets virksomhet er unndratt innblanding fra Religious Affairs Bureau da den har akademisk, ikke religiøs/teologisk karakter. Virksomheten ved ISCC holder høy kvalitet og fremstår som et løfterikt pionerarbeid i sin målsetting og i sine virkemidler.

3) De danske og norske volontørene på Ascension House (AH)

AH er et gjestehus for ungdom/backpackers på Tao Fong Shan. AH er en selvstendig virksomhet, men nært knyttet til Tao Fong Shan Christian Center (TFSCC). Stedet har ca 10 gjesteplasser og drives av (3-)4 volontører i studentalder fra Norge/Danmark. Volontørenes oppgaver er å drive gjestehuset. Hver morgen har de en morgenmeditasjon. De skal også være åpne for å gå inn i samtale/dialog med gjestende ungdom om religiøse spørsmål ut fra et kristent ståsted. Volontørene har også ansvaret for middagsbønnen på Tao Fong Shan mandag-torsdag.

4) Rev Dr Chan og Philip Lam ved Hong Kong Christian Council (HKCC)

Rådet er tilknyttet KV og Konferansen av Asiatiske Kirker. Det har tilslutning fra de fleste kirkesamfunnene i Hong Kong (HK), med unntak av Den romersk-katolske kirke og en del baptistiske kirker. Rådet har en rekke programmer, særlig av diakonal karakter. I følge P.Lam preges kirkelivet i Hong Kong av en viss konsolidering etter Kinas overtagelse i 1997. En del prester og menighetsledere forlot HK, noe som gjør *rekruttering* til en hovedutfordring. Men turn-over førte også til at kontakten med fastlands-Kina akselererte, noe som gir kirkelivet i HK ny løft og inspirasjon. Relasjonene til Kina var tidligere bare på topp-nivå. Nå startes

prosjekter og vennskapssamarbeid på grasrotnivå i menighetene. Trafikken går imidlertid i hovedsak en vei. Effekten på kirkene i HK er en erfaring av at den kristne kinesiske "familien" utvides radikalt.

Dr. Chan (som medvirket på Lys og Salt konferansen i Stavanger 2002, og på en nylig avholdt konferanse i HK for "Emerging leaders" der Øivind Holtedahl deltok), ga oss ny innsikt om nærværet av en (russisk-)ortodoks kirke i Kina. Kirken teller ca 20.000 i grenseområdene i nord, og går tilbake til et initiativ fra tsaren på 17-tallet. I 1918 økte de ortodokse sterkt i antall gjennom russiske flyktninger fra bolsjevikene. Ofte inngikk de giftemål med kinesere. Antallet ble imidlertid redusert gjennom kulturrevolusjonen. Mange flyktet da tilbake, eller ble tatt ut gjennom en storstilet, politisk organisert eksodus til Australia, som ønsket hvit arbeidskraft. Bl.a. gjennom arbeidet med spiritualitet, er det i dag økende interesse for ortodoks kristendom i HK. 100 ortodokse ofre for bokseropprøret (1898) ble nylig helgenkåret. Begivenheten har satt spor, bl.a. gjennom ikonet "De hundre martyrer", som møtte oss flere steder.

5) Josephine Tso, president i Den evangelisk-lutherske kirke i Hong Kong (HKELC).

HK har hele 6 forskjellige lutherske kirker med bakgrunn fra norsk/finsk, amerikansk (Missouri- og Wisconsin-synodene) og tysk misjon (Bavarian, Rheinische og Basel). De møtes i et kontaktforum, men det tas ikke konkrete skritt i retning av luthersk enhet. HKELC, som er NMS's partnerkirke, har 13.000 medlemmer og driver hele 24 skoler (de fleste skolene i HK drives av kristne kirker). Vi tok opp SMM/PFs prosjekt Pastoralt studiesamarbeid nord-sør, der HKELC deltar, og motiverte for videre deltagelse i oppfølgingsprosjektet Pastoral erfaringsutveksling.

Menighetsbesøk, gudstjenestefeiring

Søndagen ble tilbrakt i Kwai Yan lutherske menighet (HKELC), sammen med Anna Laursen, prest i Saltdalen. Hun har mottatt Areopagos-stipendiet til en sosiologisk studie om *Jesus in Chinese*, og drev feltarbeid bl.a. i denne menigheten. Menigheten holdt til i et kombinert kirke-, skole- og kontorlokale. Den hadde ca 200 medlemmer og var en menighet i vekst. Etter søndagsskole med 90 barn begynte gudstjenesten kl.10. Liturgien var temmelig fri fra alterboka og ble ledet av en av menighetens "eldste". Prestens tjeneste besto av prekenen og velsignelsen. Alt foregikk fra talestolen. Menigheten brukte denne søndagen ingen salmer fra salmeboka, kun "contemporary music", dvs lovsanger, for det meste "made in Hong Kong". Det syntes å være et nokså gjennomgående trekk at menigheter i HK som opplevde vekst, hadde løstnet på liturgien. Etter gudstjenesten hadde menighetskomiteen møte, og menigheten gikk på restaurant og spiste sammen. Aldersspredningen var god, med unntak av tenåringer. Menigheten hadde egne ungdomsgudstjenester på lørdager, med el-gitar og tilliggende herligheter.

Undervisning

Mens vi var på Tao Fong Shan foregikk det en rekke kurs, foredrag og retreat. Av internasjonale aktører bidro bl.a. Ole Skjerbæk Madsen med et seminar om *Christian Encountering New Age Spirituality* – et tema som er like aktuelt i HK som andre steder. David Benner, presbyterianer fra Canada som arbeider i skjæringspunktet mellom psykologi, sjelesorg og åndelig veiledning, hadde kurs om *Dreams, Spirituality and Spiritual Direction*. Hans kone Juliet Benner hadde seminar om *Art as Prayer, Prayer as Art*. Knut Grønvik ledet en Work Shop om Martin Lønnebos *Kristuskransen*. Tao Fong Shan Art Shop har produsert en krans med steiner fra Hong Kong. Man er i forhandlinger med Verbum, Uppsala om rettigheter med tanke på å selge den på det asiatiske markedet. Selv bidro jeg på en retreat for

prester med undervisning om *The Prayer Life of the Pastor*. Retreaten samlet ca ti prester fra ulike kirkesamfunn (en var lutheraner) og menigheter med fra 100-5000 medlemmer. Tanker fra "Kirken i møte med den åndelige lengsel" møtte gjenklang. Vi hadde en aktiv og god utveksling, som viste meg at "de indre veier og landskaper" er forbausende like på tvers av ytre forskjeller og ulike kontekster.

Kina

Vi reiste med fly og hadde fire dager i Kunming og to dager i Nanning. I Kunming var målet først og fremst kafe Nordica, i Nanning ønsket vi å møte lokalt kirke- og menighetsliv. Begge steder ble vi overveldet av de synlige resultater av byutviklingen, en viktig del av det kinesiske moderniseringsprosjektet. Folk styres inn mot byene, hvor smakfulle boligblokker og flotte forretningsbygg og kjøpesentra reiste seg i et utrolig tempo. Reklameplakatene hadde overtatt for den kommunistiske propagandaen, og hang overalt i enorme formater. Samtidig var "grønn by" et viktig slagord, som viste igjen i parker og trær og velstelte busker og blomster langs nylagde motorveier, rundkjøringer og plasser. Nye, store biler cruiset fram gjennom et hav av sykler og motorsykler, og ble et bilde på et utrolig mangfold i tilsynelatende harmoni. Kontrastene er store til den fattige landsbygda, som vi ikke opplevde mye av.

Kunming, 3-4 mill. innbyggere, provinshovedstad i Yunnan

Her ligger *Nordica*, en nordisk kulturkafe. Den har blitt til gjennom et privat svensk initiativ og er sponset av Areopagos. Kafeen er et vilt eksperiment og et pilotprosjekt. Ideen er å være et møtested for kinesere og utlendinger i universitetsbyen Kunming. Foruten å servere god, skandinavisk mat har *Nordica* en rekke aktiviteter. *English Corner* var en svært eksotisk opplevelse. Etter at en amerikansk gruppe hadde knekt bordplater og murblokker med hender og føtter - med budskapet "if you have a dream, you can break through - ble vi "overfalt" av kinesere som ville snakke engelsk. Suget var enormt, og vi hadde en følelse av å være med og åpne en ny og større verden for de som kom. Kafeen tilbyr også *English Club*, faste grupper som møtes regelmessig med en lærer.

Nordica er også et *Sino-Skandinavisk kultursenter*. Stedet er etablert i tidligere fabrikklokaler, midt blant en rekke kinesiske kunstnere, og har galleri, konserthall med scene for musikk, dans og teater og filmrerret. Nordiske kunstnere er velkommen for å arbeide og stille ut. Da vi var der arbeidet to norske og en dansk billedkunstner i atelieret med å forberede en kunstutstilling og et kunstseminar, der 100 kinesiske kunstnere var invitert. En av kunstnere arbeidet med en serie av 20 akrylmalerier over motivet "Den brennende busken" (Moses). Slik binder *Nordica* sammen kunstnere fra Kina og Norden i et nettverk der kunst utveksles og verdier diskuteres på tvers av kulturene. *Nordica* ønsker å understreke menneskeverdet og styrke demokratiseringsprosessen. En sideeffekt kan være å stimulere fremveksten av en kristen, kinesisk kunst.

Nordica har kinesisk daglig leder og 6-7 kinesere står for driften av kafeen og galleriet. De fleste er kristne og fungerer som bindeledd til menighetene for mennesker som ønsker å nærme seg troen. *Nordica* samarbeider med Hyllie Folkehøyskole, Sverige om et opplegg der ti elever arbeider som voluntører ved *Nordica* i 10 mnd, samtidig som de studerer kinesisk språk, filosofi, historie og kultur. En svensk ansatt er ansvarlig for voluntørene og administrerer kursene.

Nordica balanserer på en stram linje. Stedet er ikke definert som religiøs virksomhet, og kan i prinsippet operere uavhengig av Religious Affairs Bureau. Det betyr imidlertid at man må

være varsom med å bli koplet direkte til kirkelig virksomhet. Et problem er at stedet bare har lisens til å drive kafe, mens det også fungerer som kultursenter. Utenlandsk virksomhet gis ikke lisens til slik virksomhet. En prøver å løse dette ved å knytte senteret til en lokal, etablert kunstinstitusjon.

En ettermiddag og kveld tilbrakte vi sammen med *Hjalmar Bø*, "teltnaker" i *Misjonssambandet*. Han driver et Consulting-firma som tar oppdrag, hovedsakelig for nordiske foretak som ønsker å etablere virksomhet i Yunnan. Firmaet benyttes også av myndighetene til *landsbyutvikling*, og fokuserer særlig på opplæring. Kontoret har tre ansatte kinesere, alle kristne, og en utsending fra *Misjonsalliansen*. En av de kinesisk ansatte, med bakgrunn fra konstruksjonsoppdrag i FN-regi, ga oss en innføring i lokalt kirkeliv. Man regner med ca 300.000 kristne innenfor den registrerte (Tre-selv) kirken i provinsen og minst like mange uregistrerte. Relasjonene mellom disse beskrives som gode. Misjonssambandet samarbeider av prinsipp bare med Tre-selv kirken.

Hjalmars kone ledet bl.a. en av English Club-gruppene ved Nordica, førte regnskap for firmaet og underviste deres tre barn, som gikk på internasjonal skole, i norsk. Paret hadde tidligere arbeidet som engelsklærere lenger nord, og var svært velorienterte, åpne og reflekterte. De ga oss verdifull kontakt med en vidstrakt, internasjonal teltnakervirksomhet i Kina. Denne er knyttet sammen i regionale nettverk på tvers av konfesjonsgrensene og synes å romme mange gode elementer og tiltak. Berit H. Kloster står sentralt i det globale nettverket som bl.a. driver rekruttering.

Vi var også innom Yunnan provinsmuseum. Museet har nylig hatt en bemerkelsesverdig utstilling av *Katolske fotografier*. Regionen har en rekke minoritetsgrupper, offisielt ca 25, men i realiteten det tidobbelte, med ulike språk. Noen av disse er kristne. Myndighetene syntes å føre en overraskende positiv minoritetspolitikk. Bl.a. var minoritetsgruppene unntatt fra ett-barns politikken, og ulike etniske identiteter kom på mange måter tydelig til uttrykk offentlig.

Nanning, 1-2 mill innbyggere, provinshovedstad i Guangxi

Guangxi har en særlig status som en minoritetsprovins med et slags indre selvstyre. Vårt vertskap her var pastor Timothy Lee, leder av Guangxi (og Nanning) Christian Council. Rådet har fire ansatte. Disse utgjør også komiteen for Tre-selv kirken, driver et treningssenter for lekfolk, og tre av dem er i tillegg menighetsprester. To av dem er gift med kvinner som de hadde møtt ved presteseminaret i Nanjing, og som også tjenestegjør som menighetsprester. Nanning er kirkelig sett en svak provins, antallet tilhørende den registrerte kirken ble oppgitt til 80.000. Antallet uregistrerte kristne ble anslått som meget lavt, noe som muligens har sammenheng med at det er en del spenninger mellom de to kirkene i Nanning-området. Kirken møter varierende holdninger i Religious Affairs Bureau, ofte knyttet til personlige eller familiære preferanser.

Vi besøkte *Treningssenteret for lekfolk*, en slags bibelskole med ettårige kurs, alternerende mellom "bibel og ledelse" og "musikk". Senteret har 50-60 elever og er det eneste kristne utdanningstilbudet i provinsen. Oppholdet på bibelskolen muliggjøres ved at elevene er selvbergede bønder fra landsbygda. Når de går ut, fungerer de som evangelister, dvs menighetsledere med rett til å forvalte sakramentene, begrenset til egen menighet.

Lørdag kl. 9 deltok vi på gudstjeneste i den minste av Nannings to menigheter. Den har 300 medlemmer, hvorav drøye 200 var til stede (så godt som fullt). Menigheten har ti-doblet sitt

medlemstall i løpet av de siste 10 år. Gudstjenesten fant sted i en tidligere anglikansk kirke og ble ledet av en lek søster, som har vært kristen i tre år. Til daglig arbeider hun som sykepleier. (Neste dag var hun søndagsskolelærer i den andre menigheten). Prestens eneste oppgave var å preke.

Søndag var vi til gudstjeneste i den største menigheten i Nanning, med 1000 medlemmer. Den holdt til i en opprinnelig Mission Alliance kirke som hadde blitt brukt som fabrikklokale. Ved tilbakeføringen hadde menigheten solgt frontpartiet for å finansiere istandsetting av kirkelokalene. Vi ankom kl. 10 til den andre av to gudstjenester. Den første var kl 0730, og i mellomtiden hadde det vært søndagsskole. Begge gudstjenestene hadde 400 deltagere (helt fullt). Her ble gudstjenesten ledet av en av menighetens "eldste". Presten dirigerte koret og prekte.

Gudstjenestene vi deltok på var begge preget av en enkel liturgi: fast inngangssalme ("Herren er i sitt hus, vær stille og lytt til ham"), fritt bibelord til åpning, salme, fri bønn, veksellesning fra salmenes bok, korsang, trosbekjennelsen, tekstlesning (i kor), preken, salme, Fader vår, velsignelsen, kunngjøringer, stille bønn, avslutningssalme. Salmene var fra salmeboka. Prekenen varte det første stedet en time, det andre en halv time. Tekstlesningene var fra hele Bibelen og dannet bakgrunn for en tematisk preken av læremessig karakter, fordi mange hadde en mangelfull kristen kunnskap og forståelse av bibeltekstene. Lørdag var temaet "Gled dere i Herren" og søndag "Hvem er Gud?". Vi fikk ikke oversetterhjelp til å følge gudstjenestene. Kraften i salmesangen og det enorme trykket i fremsigelsen av trosbekjennelsen og Fader Vår gjorde mektig inntrykk. Menighetslivet virket gjennomført post-konfesjonelt. Lokalene var de eneste rester vi fant etter den konfesjonelle epoke, noe som muligens hadde sammenheng med at de aller fleste hadde blitt kristne i løpet av de siste 10 år.

Thailand, Bangkok

Her konsentrerte jeg meg om den Evangelisk-lutherske kirke i Thailand (ELCT) sitt arbeid i Bangkok. Kirken er en frukt av NMS og Det Finske Misjonsselskaps arbeid siden 1976. I 1991 ble kirken selvstendig og er i dag NMS's partnerkirke. Kirken har ca 2700 medlemmer, fordelt på 15 menigheter og en håndfull prekensteder. Jeg ønsket å se særlig etter kirkens selvforståelse som en misjonerende kirke og etter dens spiritualitet.

Menighetsbesøk i Laksi

Søndag feiret jeg gudstjeneste i Laksi menighet i utkanten av Bangkok. Menigheten ledes av evangelisten Wandee, som har tatt mastergrad i teologi ved MHS. Jeg ble fulgt av Knut Hallen, NMS, som skal tjenestegjøre her som prest etter endt språkstudie.

Menigheten holdt til i et lokale som rommer ca 50 mennesker. Drøye 40 deltok på gudstjenesten, som begynte kl 11. Gudstjenesten var spesiell, da menigheten feiret sin 18-årsdag. Etter velkomst, innledende sang og bønn, var det vitnesbyrd ved fire personer i ulik alder og kjønn som fortalte hva menigheten betydde for dem. Innimellom var det sang i mellom, deretter lysbilder fra menighetens historie, før vi til slutt feiret nattverd. Ingen preken. Etterpå ryddet menigheten vekk stolene, satte opp buffet, og spiste middag sammen. Det hele var ferdig ca 1430.

Hovedinntrykkene var at gudstjenesten på en sterk måte uttrykte og dyrket fram frivillig arbeid og menighetsfellesskap. Det første kom bl.a. til uttrykk gjennom ledelsen av gudstjenesten v/en frivillig medarbeider, menighetsmusikken v/et band av ungdommer, det

sterke innslaget av vitnesbyrd og den store middagsdugnaden. Oppgavene var i liten grad faste, mye gikk på omgang blant menighetsleddene. Organiseringen skjedde gjennom lister som hang på veggene, med oppgavefordeling fra søndag til søndag gjennom hele semesteret. Dyrkingen av fellesskapet, sto i en tydelig vekselvirkning med frivillighetsarbeidet og kom særlig til uttrykk gjennom måltidsfellesskapet hver søndag samt gjennom feiringen av menighetens årsdag gjennom vitnesbyrd og bilder. Bak begge disse aspekter av menighetens liv merket man tydelig en sterk og åndelig forankret menighetsledelse gjennom Wandee.

Etter gudstjenesten hadde jeg en samtale med Wandee. Laksi er et relativt velstående strøk og menigheten er selvhjulpen. Menigheten har til nå vokst stort sett gjennom personlig spredning til familiemedlemmer, venner og naboer. Til neste år starter de reisningen av et nytt kirkebygg, med plass til barnehage, engelskklasser m.m. Til grunn for dette ligger en strategi for å komme videre gjennom å nå barn og unge. Lokalmiljøet rommer flere universiteter. Gjennom undervisning i engelsk håper menigheten å nå studenter. Menigheten brukte ikke begrepet misjon om sitt arbeid. Dette ble assosiert med NMS/ytremisjon. Evangelisering var et mer brukt begrep, og ble ansett som selve kjernen i menighetens arbeid. Vi sto m.a.o. overfor en menighet som var misjonerende (i lokalmiljøet) i hele sin identitet, men som opplevde det som fremmed å bruke begrepet misjon om sin egen virksomhet. På spørsmål om hva som trakk mennesker til menigheten/til Jesus Kristus, pekte Wandee først og fremst på det kristne *fellesskapet*. Thai-fellesskapet er nasjonalt eller familiært, preget av faste skillelinjer og roller. Det gir mennesker ulik verdi og skaper en form for emosjonell ensomhet, ved ikke å gi åpning for deling av følelser og eksistensielle problemer. Attraksjonen i det kristne fellesskapet går på at det gir mennesker en helt ny erfaring av at de har samme verdi og rom for gjensidig, trygg og fortrolig deling av hverandres liv. I tillegg til fellesskapsaspektet, la Wandee vekt på at kristentroen ga mennesker indre trygghet og fred ved å frigjøre fra den buddhistiske karma-tenkningen.

Samtale med pastor Suk, leder av Lutheran Institute of Theological Education (LITE)

Suk har tatt teologisk mastergrad ved Menighetsfakultetet. Han arbeider med en avhandling om evangeliseringsstrategi, bygd på ulike case-studier, der også studenter ved LITE deltar. LITE er kirkens presteskole. Etter eksamen må kandidatene arbeide fem år som evangelister før eventuell ordinasjon. Det anses bl.a. som nødvendig for å sikre dem aksept som menighetsledere i et samfunn som legger stor vekt på livserfaring. Noen få egnede studenter får videre teologiske studier ved LTS i Hong Kong eller andre steder.

I følge Suk lever kirken for å gi evangeliet videre. Dette preger ham personlig. Han står i spissen for kirkens strategiarbeid på feltet (jmf hans avhandling). 1% (ca 600.000) av Thailands befolkning er kristne. Suk peker på at en buddhistisk fornyelse, som forsøker å knytte thai-identitet og buddhisme enda tettere sammen, gjør det vanskeligere enn noen gang å bli kristen. Alle lokalsamfunn blir utfordret til å rekruttere et betydelig antall ungdommer til klosterliv. Disse gis økonomisk støtte fra myndighetene, og tiltaket møter respons. Utbygging av sosiale tiltak er også en del av den buddhistiske fornyelsen. Suk mener dette er et svar på kirkenes diakonale arbeid, som man ser har tiltrekkingskraft. Kirken opplever ingen direkte restriksjoner i forhold til sitt arbeid, men oppfordres til å opptre på en varsom måte sosialt. Suk ser den buddhistiske fornyelsesbevegelsen som en hovedutfordring for kirken. Han ønsker å ta opp nye arbeidsformer i byene, bl.a. media/internett, stand (betjent av prestestudenter) med bokutsalg på flytogets endeholdeplass m.m., men er usikker på om hans offensive tanker vil få gjennomslag.

På spørsmål om kirkens selvforståelse som en misjonerende kirke, sier Suk at hans kirke først og fremst har assosiert begrepet med ytre misjon. Kirken ser seg ikke lenger bare som mottager av misjon, men fattet i 2002 vedtak om å sende sine første (tverrkulturelle) misjonærer til Mekong-regionen. På spørsmål om kirken også er misjonerende i kraft av sitt lokale arbeid, svarer Suk at misjon først og fremst dreier seg om nybrottsarbeid. Samtidig sier Bibelen at dette skal gjøres over alt. Suk gir uttrykk for at han er tiltalt av tenkningen omkring misjonerende menigheter.

På spørsmål om hvilke indre grunner som trekker en thai til Jesus/kirken, la Suk hovedvekt på erfaringen av *frigjørelse fra angst*. Angsten er primært rettet mot ånde verdenen, og besettelser er utbredt både på landsbygda og i byene. Kirken praktiserer demonutdrivelse og forbønn for syke, og mange blir kristne gjennom dette. Suk trakk også fram erfaringen av *lettelse fra karmabyrden*

i thaienes møte med Jesus/kirken. Forkynnelsen av Guds nåde i Jesus Kristus og tilgivelsen får dermed en bred plass i forkynnelsen, med opplevelsen av karmabyrde som klangbunn. Jeg noterte meg at Suk ikke understrekte fellesskapet på samme måte som Wandee. Min refleksjon er at dette kan stå i sammenheng med kjønnsaspekter. Suk la vekt på at de kristne bevarer sin identitet som thaier, og trakk fram at han respekterer tradisjonelle thai-verdier som for eksempel å ære de eldre.

Studiearbeid

I mitt studiearbeid med misjonsspiritualitet har jeg kartlagt litteratur, lest og utarbeidet et foreløpig papir, som jeg ønsker å bearbeide videre til en artikkel. Papiret legges fram til drøfting på SMMs møte 01.12. og er tilgjengelig for interesserte.

Takk

En stor takk til Areopagos og Kirkerådet som muliggjorde turen.

TL

Note: Alle turer og joggeturer, med og uten Knut Grønvik, er bevisst utelatt i rapporten, men vil bli redegjort for i andre fora – i den bredde saken fortjener.

NORGES KRISTNE RÅD
CHRISTIAN COUNCIL OF NORWAY

KIRKERÅDET
MELLOMKIRKELIG RÅD
SAMISK KIRKERÅD

17 OKT. 2003

Til: OFT
J.nr.: 06/274-131
Arkiv: 761.4

Oslo 14.10.03

Oft e. 171005
Kopi MKR

Generalsekretær Olav Fykse Tveit
Mellomkirkelig råd for Den norske kirke
her

TAKK

Styret i Norges kristne råd mottok i sitt siste møte rapport fra generalforsamlingen i Konferansen av Europeiske Kirker (KEK) som ble avholdt i Trondheim i sommer.

Styret har anmodet meg om å oversende en hilsen til Den norske kirke og i særdeleshet til delegatene som på ulike måter hadde ansvaret for vertskapsforpliktelsene i forbindelse med generalforsamlingen. Det ble uttrykt taknemlighet over den inkluderende måten som Den norske kirke gjennomførte sin del av arrangementet. I særdeleshet trakk man frem den brede invitasjonen til åpningsarrangementene. Det ble også satt pris på den betydelige innsatsen som gjennom hele arrangementet ble gjort for at delegater og gjester skulle få et godt opphold og en god opplevelse av møtet med Norge og kirkeliv her i landet.

Norges kristne råd vil også takke for godt samarbeid både i forberedelse og gjennomføringen av generalforsamlingen. Vi gleder oss over å ha vært sammen med dere i arbeidet om det største økumeniske arrangement i Norge.

Med hilsen
Norges kristne råd

Ørnulf Steen
Generalsekretær

RAPPORTLISTE MKR - 2003

Kopi av rapporter som ikke allerede er sendt MKR, kan fåes ved henvendelse til sekretariatet v/Liv Janne Dehlin

- Rapport nr. 21/2003 **Stig Utne**
Rapport fra Internasjonalt fredsmøte i Aachen, 7.-9. september 2003
- Rapport nr. 23/2003 **Ingvill Thorson Plesner**
Rapport fra KEK-konsultasjonen "Religious freedom: majority and minority churches in their relation to the state, Wien 6.-11. november 2003
- Rapport nr. 24/2003 **Helene Horsfjord**
Report from the Commission on the Status of Women 47th meeting 3rd-14th March 2003
- Rapport nr. 26/2003 **Vebjørn Horsfjord**
Rapport fra Interfaith Integrity and Christian Witness, Bangalore, India, 30. august til 4. september 2003
- Rapport nr. 27/2003 **Olav Fykse Tveit**
Rapport frå observatørropphald ved den norske delegasjonen til FNs generalforsamling i FN, New York, 20.-31.10.03
- Rapport nr. 28/2003 **Knut Kittelsaa**
Rapport etter "Consultation on Inter Faith Encounter in the Churches of the Porvoo Communion", Oslo, 30.11.-3.12. 2003
- Rapport nr. 29/2003 **Arild Romarheim**
Rapport fra LWF-konferanse i Svätty Jur, Bratislava, Slovakia, 16.-19. oktober 2003
- Rapport nr. 30/2003 **Anne Hege Grung**
Rapport fra LWF-studieseminar 16.-19.10. 2003 i Svätty Jur, Slovakia: "Spiritualistic movements as a global challenge for the Church"
- Rapport nr. 31/2003 **Ulla Schmidt**
Rapport fra "Human life in our hands? The Churches and Bioethics". Konsultasjon arr. av KEK, Church and Society Commission, Strasbourg, 27.-29. nov. 2003.
- Rapport nr. 32/2003 **Stephanie Dietrich**
Rapport fra Porvoo kontaktgruppemøte 07.10.03 – 11.10.03 Edinburgh. Primates Meeting 09.10.03

RAPPORTLISTE – MKR - 2004

- Rapport nr. 1/2004 **Raag Rolfsen**
Rapport fra Advocacy Week, Churches Committee on
International Affairs' ved FN's kirkelige senter i New York,
9.-14. november 2003
- Rapport nr. 2/2004 **Vebjørn Horsfjord**
Rapport fra Porvoo Consultation on Inter Faith Relations,
Oslo, 30.11.-3.12. 2003
- Rapport nr. 3/2004 **Helen Bjørnøy**
Rapport fra møte i Sentralkomiteen i KEK, Geneve, 13.-
18. desember 2003
- Rapport nr. 4/2004 **Kjetil Fretheim**
Rapport fra møte i World Social Forum i Mumbai medio
januar 2004

HIV/AIDS

CHALLENGES FACING THE CHURCH OF NORWAY

Final document
from the Church of Norway General Synod 2003

Church of Norway, National Council, Council on Ecumenical and International
Relations

Short resumé of the proposal document

The global HIV epidemic is resulting in a catastrophe in an increasing number of countries in the world, particularly in Africa. Incurable and lethal, the disease is the cause of immense suffering and problems for women and men, individuals and families alike, and is a major threat to stability in many countries. Globally the HIV epidemic is one of the biggest diaconal challenges of our time.

HIV positive people in our own country and in sister churches in countries which are suffering badly from the epidemic, ask for our support. There is a need to lift this issue to the level of the General Synod of the Church of Norway, and to discuss priorities and guidelines for the Church on how to respond to the epidemic.

The diaconal work of the church must at all times focus on those who find themselves marginalized or stigmatized. The HIV epidemic represents one of the major diaconal challenges of our time, both globally and nationally. The church is one body, consisting both of many individuals and many different Christian churches. HIV is in the church, HIV is in the pews. HIV exists in the societies of which the churches are a part. The Church of Norway is affected by the epidemic and has a responsibility towards those who are infected by HIV in Norway and towards people and churches affected by the HIV epidemic in other countries. The church must do what it can to prevent those who are HIV positive from feeling excluded, and help them to find their natural place in the life of the parish and the church. The church must also work to prevent the spread of infection.

The General Synod is challenged to promote understanding for the diaconal and ethical challenges caused by the HIV epidemic, both for us as a church in Norway and for the church as a global koinonia/fellowship, to place these challenges into a holistic frame, and to give central church authorities, dioceses, congregations and individuals some concrete aims and tools in order to handle the challenges.

General Synod Committee remarks

WHY

Justification for the Church of Norway's involvement with the HIV/AIDS epidemic:

1. People are suffering

The global scope of the HIV/AIDS epidemic:

- 42 million people were estimated to be HIV positive at the end of 2002
- 30 million of these live in Africa south of the Sahara.
- In some countries, over 20% of the adult population is infected.
- In 2001, 3 million people died of AIDS-related illnesses.
- Every day, 14,000 people become infected.
- In Eastern Europe, HIV is spreading at an alarming rate.
- 2,000 children under the age of 15 become infected every day.
- 14 million children are orphans because of AIDS.

- 25 million people have died of AIDS.

Source: UNAIDS (The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS)

2. *The Church has an ethical obligation/a call to lift its voice against stigmatisation and discrimination, to break the silence on a controversial topic, to break down barriers between people*

A woman in Ghana says:

“I have been a member of a charity organisation. As soon as it became known that I am HIV positive, no one in the organisation will have anything to do with me. My best friend does not want to see me anymore. A nurse who knows I am HIV positive refused to let her child play with my child.”

A woman in Norway says:

“What wears me down is that my role in society has changed. It is no longer easy to meet friends in the same way as before. I am aware that they are thinking about me being infected. I often make the situation worse myself. I feel that I can live with my leprosy, or HIV if you like, by withdrawing. It is not HIV itself that I am suffering from, it’s people that make me suffer.”

3. *The Church has an ethical obligation/a call to confirm the value of human beings and to let people regain their dignity.*

“The Churches must support and lift up the many gifts offered to the churches by their clergy who are living with HIV and AIDS.

The Churches must secure the full participation of people living with HIV/AIDS in the life and work of the churches.”

From the statement “Strengthening the Ecumenical Response to HIV/AIDS”, World Council of Churches, November 2003.

4. *The church has an ethical obligation/a call to speak truthfully about sexuality*

A young girl in Kenya says:

“As long as I am single, it is easy to stay HIV negative in my parish. Everybody respects my wish not to have sex before I get married. The problem is just that the most dangerous thing I can do is to get married! I then suddenly lose my right to make decisions about my own body. People then just say that I must “obey my husband and fulfil my obligations as a wife”, even if I find out that he has other sexual partners than me. Because of this, I lost both my mother and father. My mother knew that my father had other women, but what could she do? What can I do to protect myself when I get married?”

A Norwegian girl living with HIV says:

“Long-term commitments in relationships get difficult. I have experienced both boyfriends giving me up, and me turning away from a boyfriend. He was willing to plan our future and to talk about children, but I didn’t dare. It was too much to deal with at the same time. Maybe it would have been easier for me to dare to enter into such a relationship if there had been somebody to support me and to confirm my right to a full life as a child of God.”

5. *The Church has got a possibility for action through its preaching, its education, its diaconal work and its international connections to distribute information, change attitudes, limit negative consequences, give care and treatment.*
6. *The Church has got a possibility for dialogue with sister churches in the South and the East, which are affected by the epidemic within the core of their being. Important subjects to deal with, affiliated with static tradition and religion: violence/abuse and discrimination of women, trafficking, fighting poverty, condom as a "life-saver".*
7. *The Church has a right and a duty (social ethical mandate) to challenge Norwegian authorities and create an opinion for additional grants.*

In 2001, The Church of Norway Bishops' Conference wrote:

"The Bishops' Conference draws attention to the following current challenges:

- *The need for more investments in order to develop medicines and vaccines which also the poor can afford*
- *The need to make treatment less expensive and more easily accessible."*

The Church of Norway Commission on International Affairs (KISP) declared in 2001:

"All those affected must be assured equal access to good and sufficient medical treatment for the disease, as the 2001/33 resolution of the Commission on Human Rights stressed. In this connection, there is still a long way to go until the poorest have easy access to treatment that they can afford. [...] Norway [must] play an active role in order to make sure that the agreement on trade-related aspects of intellectual property rights (TRIPS) in the World Trade Organisation is understood and perhaps revised so that it cannot be used to hinder access to vital medicines at affordable prices."

8. *The Church has a clear Biblical justification:*

- *The human being is unique as created in the image of God (Genesis 1:27). He/she is given a unique, congenital worth. He/she is created as a wholeness of body and soul.*
- *In the incarnation God became flesh and made his dwelling among us (John 1). Christ identified fully with the needs of Man and the world. Through his life, he demonstrated a relation to all humans, poor, rich, outcasts, highly estimated. In all these relations, he stressed that God loved them, no matter what their lives were like.*
- *"Whatever you did for one of the least of these brothers of mine, you did for me" (Matthew 25:40). Jesus stressed our committing relations, which are to be unconditional.*
- *"If one part suffers, every part suffers with it" (1 Corinthians 12:26).*
- *In the resurrection of Christ there is hope (1 Peter 1:3). The Church is the carrier of grace and of hope (Jeremiah 29:11).*

CONFESSION

The Church of Norway confesses

- that we often have seen only what we want to see, and heard only what we want to hear
- that we often have bypassed people who need us
- that we often have not cared for the pain and need that is not our own
- that we too long have been silent/without dialogue in relation to other churches

- that we have not made use of the resources which HIV positive people represent
- that we want to change our course of action
- that we want to include
- that we want to contribute to greater insight

In 1987 the Central Committee of the World Council of Churches stated that: “ By keeping silent, many churches are partly responsible for the fear that has spread more rapidly than the virus itself”.

In 1996 the WCC made the following official declaration: “The churches’ response to this epidemic has in many cases been unsatisfactory and in many cases has made the problem even worse. By their silence, the churches must share responsibility for the fear that has spread over the world faster than the virus itself. They must also realise that they have in many places contributed to the spread of misleading information and have helped racist attitudes to flourish once again. They have also hindered the development of crucial open discussions.”

ACKNOWLEDGEMENT

This being said, one part of the picture is that both in Norway as well as in other parts of the world, a lot of positive things have been done. The Church of Norway acknowledges those church bodies and institutions which for several years have made a preventive, supportive and caring work in relation to HIV positive and people affected by AIDS. As examples could be mentioned: Church City Mission, Church Social Service, Norwegian Church Aid, Changemaker, Christian Council of Norway, Norwegian mission, many local churches and church councils in the South, The World Council of Churches, The Lutheran World Federation, Ecumenical Advocacy Alliance, United Bible Societies (which have published Bible related study material for young people and adults on the HIV/AIDS challenge).

Organisations and networks for “People Living With Aids” (PLWA) have been and still are a central driving force in the mobilisation which we now see all over the world. It has shown that including PLWA at all levels is a vital element of any programme of action. In Norway, PLUSS-LMA (Norwegian Association Against Aids) has such a role and has contributed to an extensive network co-operation which the Church of Norway acknowledges.

The Committee would also like to acknowledge Norwegian authorities for those initiatives which in recent years have been taken with escalated financial support and broad mobilisation on the Norwegian side in the global battle against AIDS, like through the establishment of “*Aidsforum*” and “*Aidsnet*”. Here, representatives from sports, culture, non-profit organisations, business, the Armed Forces, the media, research, the trade movement, the Church and the Government participate. This partnership has both contributed to and made visible the diversity in the Norwegian involvement in the international battle against HIV/AIDS.

AN ACTING CHURCH

The Church of Norway is already actively involved in the battle against AIDS globally, but has to a smaller extent worked with how to anchor this work in a Norwegian reality and in

Norwegian congregations. HIV/AIDS is not just the business of other, high-risk groups or societies far away. The global Church and the tightly woven global community have AIDS. AIDS affects people, relations and institutions, politics and theology. When one part suffers, every part suffers with it: The Church has AIDS.

Therefore, the Church must act. We must strengthen our AIDS competence at all church levels, work with theology and education in a time with AIDS as an imminent threat, and cooperate with others that want to act as well.

The Church regionally and locally needs help to build such competence and form networks with others. The committee realizes that a lot of theological work, information material and experience within the Norwegian and the international networks already exists and can be used. The challenge is to arrange for use and action.

The question has been raised whether it is possible to mobilise to increased voluntariness in the battle against AIDS, both at home and across national borders. The committee thinks this conveys an important matter. Many Norwegian organisations have taken up the battle against AIDS both in their work in Norway and also in their international networks. This is especially the case with youth work and sports. Here there are important possibilities for alliances, both for congregations and for the Church of Norway centrally. When the Church wants to mobilise for increased voluntariness, it is important to make use of existing networks and not build parallel structures. Norwegian Church Aid already has an operative network that could be the nucleus of such an arrangement.

Strategic Focus Areas for the Church of Norway

A. STIGMA

“Speaking openly about the epidemic is the first step to winning the fight against it. Silence is death. People need to know that they can be tested without shame; that if they are infected, they will be treated; that if they fall ill, they can live safe from discrimination.”

Kofi Annan, UN Secretary General

s-t-i-g-m-a – six small letters about being labelled, put on the outside, unclean, “leprous”, best kept at a distance.

In order to fight HIV/AIDS efficiently, we must fight stigmatisation and discrimination both around the world and at home. HIV and AIDS affect the core being of communities all over the world. People have been pushed out by their families, been terminated from their work, been asked to leave their homes and schools. Many people have faced discrimination in hospitals after having their HIV status confirmed. Some have chosen not to be tested out of fear of exclusion.

In order to fight stigmatisation and discrimination, we must start by searching our own attitudes. The stigmatisation associated with HIV and AIDS touches on deep taboos in society. To many people, the disease is strongly associated with death, sex and drug/alcohol abuse – subjects which many people find it difficult to talk about. In addition, there is also in many environments a high degree of indifference, denial, fear and intolerance concerning HIV/AIDS. It is this combination that can lead to strongly negative reactions.

HIV positives and people with AIDS call for dialogue on the guilt/shame problems and attention to how mechanisms of expulsion affect these people – also in Norway. The Church has a responsibility to focus on the entire human being, to promote acceptance, openness and to make dignity visible, and thus oppose stigmatisation and discrimination of vulnerable groups.

Particularly vulnerable groups

- a) One particular, but often ignored group is HIV positive *people with drug related problems*. HIV infection among drug addicts exchanging syringes has been noticeable. Information work and improved access to clean syringes have somewhat reduced this way of infection. What is worrying is that this positive development has led to less attention to these problems. Many drug addicts have little energy to influence their own life. Many have poor health. Few have the strength to be their own advocates. If there is no access to clean syringes, some are willing to run the risk of using unclean ones in order to get high. As a church, we therefore want to point to these problems and want them to have strengthened focus. Information work and access to clean syringes are among the important measures.
- b) About 1/3 of HIV positives in Norway have caught the disease through sex between men. Some *homosexuals* feel doubly stigmatised, both as homosexuals and as HIV positives. A number of homosexuals also feel that they are stigmatised by the Church, and that there is no room for them in the Christian fellowship. This means that we must change our own attitudes and display a greater ability and will to include gays and lesbians in our fellowships.
- c) More than half of all registered cases of HIV positives in Norway are *asylum seekers, refugees or immigrants*. HIV testing is part of the process of application for residence permit. In several cases it is through this test that they get to know they are infected. That inflicts additional despair to the individuals in addition to the insecurity under which they live during the processing of the residence permit. Here also there is a group experiencing multiple elements of stigmatisation, both as refugees and as HIV positive. Isolation from their own ethnic environment and distance to family in their homeland increase the difficulties. A potential expulsion from Norway may discontinue access to vital medicine, a benefit they after all have enjoyed in Norway. This is an ethical dilemma that requires closer reflection and should be discussed with Norwegian authorities.

B. SEXUALITY

The Church must dare to speak about sexuality in ways that communicate the positive value of sexuality and communicate with all age groups where they live. Sexuality is a God-given gift.

It is necessary to challenge silence and shame associated with the church's work with sexuality. The dialogue on sexuality must be characterised by values like love, responsibility, faithfulness and mutual respect, without putting aside the Christian morals and ethics. Here, men have a particular responsibility to avoid that the women are exposed to sexualised violence, and that the women's rights as equal partners are respected. We are also particularly challenged in relation to trafficking, where women are being forced across international borders into the sex industry and, through unprotected sex, are particularly exposed to HIV infection and to infecting others.

The Church has greatly emphasised marriage as the framework for sexual fellowship between people. Because of this, we have to a small degree cared about the fact that many people have other opinions on this. To some, these violations of church norms are still associated with shame, and they feel excluded from the fellowship of the Church. The Church is to be a church for everybody, also for those who have a different sexual practise than the one recommended by Church.

Often the churches have refused to arrange for contributing information on HIV and on how to protect oneself from infection, because it is supposed that this will undermine the Sixth Commandment. At the same time, research shows that knowledge about sexuality, contraception, etc., does not increase the incidence of sex or unsafe sex. Knowledge can, on the contrary, make young people more able to protect their own body.

Special challenges: Condoms

The World Council of Churches sees condoms as an important instrument in the battle against HIV. The Church of Norway shares this view, because condoms protect against dissemination of this disease and thus save lives.

This challenges us in Norway, since we know that many young people as well as adults choose a sexual practice without protection.

There are different attitudes to condoms among our sister churches. The Church of Norway must dare to enter a dialogue with the churches that say an absolute “no”, and challenge them to take stands that save lives.

C. DIALOGUE and MUTUAL LEARNING

To our sister churches in countries where HIV is more widespread than in Norway, daily life is permeated by the HIV/AIDS problems: frequent funerals also of young people, orphans that need care, sick people who cannot be treated in crowded hospitals and who need nursing at home. In this situation, the church reaction is crucial. It can either signify increased care and help to those who are affected by the epidemic, or it can signify that the situation of the sick and the surviving relatives is made more difficult. This picture is enhanced by the fact that the churches in many of these communities are among the best-developed organisations within the civil society. As such they play key roles in offering home based care, spiritual guidance, care for orphans and help to those families that are affected financially in connection with breadwinners' death. We acknowledge the great effort which many of our sister churches in the South have made, and believe it is important that Norwegian church leaders listen to these experiences and take the challenges back to the Church of Norway, to Norwegian authorities and humanitarian agencies.

In dialogue with church leaders and leaders from other religious groups in other parts of the world, the leaders of our church should be obliged to underline HIV/AIDS as a moral problem, both related to poverty, justice and sexuality. It is important that such dialogues are marked by mutuality, and that shared experiences are brought back to the grass-root level in the respective churches. In this way, we might together find better answers to the ethical challenges which the AIDS epidemic represents, including the main challenges of global justice, sexuality and stigma. These challenges affect us all, both in the North and in the South, and are important points of elucidation in order to grasp the practical work we are facing.

D. GLOBAL JUSTICE

The HIV epidemic challenges the Church to once again start with the disastrous global distribution of resources and possibilities, and injustice associated with global structures and systems that maintain this distribution. Suppression and stigmatisation of the world's indigenous peoples have made this group particularly exposed to the HIV/AIDS epidemic. HIV/AIDS increases the poverty gap and all forms of marginalisation, within countries and between countries. It reveals that there is still a gap between programme and action, both for society as a whole and within the Church, it questions our credibility and creates powerlessness. In countries greatly affected by AIDS, the epidemic diminishes the possibilities for management and development for individuals, families, state and society. The battle against HIV/AIDS uncovers structures that through financial interest, patents and prices create great obstacles for saving lives and for effective control of the epidemic. There is now a need for extraordinary efforts. This means continued work with patent right and pharmaceutical prices, about special conditions for countries with great poverty and massive AIDS burden, the international labour market, debt, investments and the social responsibilities of trade and industry. The Church must be willing to become clear in its prophetic mission and ally with other forces participating in the battle for justice.

General Synod Decision

The Church of Norway recognizes that the Church is deeply affected by AIDS, as we live in a world where the global HIV/AIDS epidemic has reached catastrophic dimensions.

The General Synod emphasises four strategic focus areas for Church of Norway on HIV/AIDS as a national and global challenge: Stigma, sexuality, dialogue and global justice. As stated in these Committee Remarks, these focus areas must be understood as interdisciplinary and superior guidelines for further work on the HIV/AIDS challenge for the church at all levels.

1. The General Synod asks the Church of Norway National Council

- To further develop and pass on the four strategic focus areas to congregations and central church councils in a suitable way

2. The General Synod asks the Church of Norway Council on Ecumenical and International Relations

- To initiate a joint discussion with other churches and religious groups in Norway, the Christian Council of Norway, the aid and missionary agencies as well as the diaconal institutions in Norway which have relations to churches in the South and the East on how a dialogue with these churches can be arranged and carried out,
- To contact Norwegian Church Aid, Christian Council of Norway and other church networks and missionary agencies in order to investigate the possibilities to mobilise for increased voluntariness in the struggle against AIDS, both at home and abroad,
- To consider thoroughly those problems which HIV positive asylum seekers face during processing of residence permits, and to discuss them with Norwegian authorities,
- To consider how the Church can best arrange for support of parishes and dioceses with information and network linking,
- To produce information and Bible-related study material for young people and adults on ethical behaviour related to HIV/AIDS, sexuality, stigmatisation and global justice.

- 3. The General Synod asks the dioceses to make the HIV/AIDS challenge visible in their diaconal efforts.**

Furthermore, **bishops and other church leaders** are challenges to focus HIV/AIDS as a moral problem, both concerning poverty, justice and sexuality, in their dialogues with other church leaders/religious leaders all over the world. It is important that such dialogues are marked by mutuality, and that shared experiences are brought back to the grass-root level in the respective churches.

- 4. The General Synod challenges the Church of Norway parishes to**

- Speak openly about HIV/AIDS and oppose attitudes and actions that stigmatise or discriminate people with HIV/AIDS or their family members,
- Through preaching and teaching challenge all forms of discrimination and attitudes which increase the vulnerability to the virus
- Through confirmation classes and faith education for youth and adults make use of Bible-related material on ethical behaviour associated with HIV/AIDS, sexuality, stigmatisation and global justice,
- Mark the World AIDS Day, 1 December,
- Contribute to create safe space that invites to full participation for those living with HIV/AIDS. Special attention should be given to immigrants, asylum seekers, homosexuals and injecting drug addicts,
- Seek to make the Church's attitude and initiative in relation to HIV/AIDS known, both within and outside the congregation,
- Participate actively in co-operation with other organisations in the local community on HIV/AIDS prevention, anti-stigmatisation, support and care.

- 5. The General Synod challenges Norwegian authorities to**

- Increase the pressure for more affordable medicines,
- Arrange for extraordinary grants to the UN and other relevant alliances and to increase support to preventive work and improved treatment offers,
- Strengthen the dialogue and co-operation between state authorities and faith-based organisations in the battle against HIV/AIDS all over the world,
- Fight actively against commercial forces in Norway and the world community that exploit women and children in the pornographic industry and trafficking.

onsdag 14. jan. 2004

KIRKEN.NO

 Print artikkel | Lukk vindu

Pressemeldinger - Et uverdigg asyltiltak

Olav Fykse Tveit mener at myndighetenes tiltak overfor asylsøkere som har fått endelig avslag på sine søknader kan komme til å lage store problemer.

08.01.2004

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke er kritisk til myndighetenes tiltak om bortfall av botilbud for personer som har fått avslag på asylsøknaden. Å gjøre mennesker avhengig av nødhjelp kan ikke være myndighetenes oppgave. Kirkeasyl er i alle fall ikke noen løsning på det problemet regjeringen her vil løse, sier generalsekretæren i Mellomkirkelig råd.

- Ifølge Utlendingsdirektoratet vil Regjeringen redusere tilstrømningen av asylsøkere, men ett av de vedtatte tiltakene innebærer at myndighetene kan komme til å lage et nytt problem. Fra nyttår er det bortfall av botilbud i asylmottak for personer med endelig avslag på asylsøknaden. Dette er et tiltak som skaper en gruppe mennesker uten rettigheter i Norge. Dette er uverdigg av myndighetene å sette mennesker på gata. Det kan også føre til at en får mer kriminalitet i Norge, sier generalsekretær i Mellomkirkelig råd, Olav Fykse Tveit.

- Det er en menneskerett å søke om asyl. Plassene på asylmottakene og kapasiteten i asylbehandlingen trengs til dem som skal bruke denne retten. Derfor er det rimelig at de som har søkt om asyl uten grunn, og dermed fått avslag, ikke skal oppta kapasiteten og sendes tilbake. Det er forståelig at myndighetene vil stimulere til samarbeid om utreisen, sier Fykse Tveit.

- Om en får asyl eller får avslag på en asylsøknad, er en uansett et menneske og skal hele tiden behandles som et menneske. Derfor er det etisk betenkelig å bruke et virkemiddel som kan føre til at noen mennesker faktisk behandles uverdigg. Dersom det fører til at mange samarbeider om hjemreisen, er det en god konsekvens. Men en må likevel spørre om virkemidlet er akseptabelt.

- Norsk asylpolitikk generelt er streng, og bør diskuteres i og for seg. Det er noen som har en helt annen subjektiv oppfatning av behovet for beskyttelse enn myndighetene. Og det kan være mennesker som av ulike grunner ikke har de identifikasjonspapirer myndighetene vil ha tak i. Og hvem bestemmer om de samarbeider nok til å få være på mottaket til de har reist ut? Det er nettopp i de vanskelige gråsonene problemene finnes. Og det er der en må være på vakt for å ikke bruke virkemidler som setter mennesker i en uholdbar situasjon, sier generalsekretæren i Mellomkirkelig råd.

- Nå handler det om et virkemiddel som norske myndigheter knapt kan vedkjenne seg, sier generalsekretær Fykse Tveit. I brev fra UDI til kommunene av 29.12.03 om denne saken, sies det rett ut at en er klar over at dette kan føre til at mennesker blir løsgjengere og kriminelle og har behov for "å motta nødhjelp". Fykse Tveit påpeker at norske myndigheter med dette med åpne øyne setter noen mennesker i en situasjon der de har behov for nødhjelp og kan komme i konflikt med løsgjengerloven. Disse har ingen rettigheter til å arbeide og de har ikke rett på sosial hjelp. De må skaffe seg midler ved at noen viser dem veldedighet og tar seg av dem. Alternativet blir fort at de må skaffe seg midler ved ulovlige handlinger, enten svart arbeid eller kriminalitet, mener generalsekretæren.

Kirkeasyl ingen løsning

Olav Fykse Tveit understreker videre at kirkeasyl ikke er en løsning i denne sammenhengen. Så lenge politiet ikke sender dem ut av landet, er det heller ikke tale om behov for "asyl" dersom noen av dem oppsøker en menighet. Han mener at det heller vil være tale om "en suppestasjon" og et behov for å få tak over hodet, og at kirkelige organisasjoner som Bymisjonen, Frelsesarmeen og mange andre har lang tradisjon med å hjelpe mennesker som ber om det. Det finnes ikke et apparat som heter kirkeasyl som kan løse dette. Dette er myndighetenes ansvar. Men en samtale med mennesker i en menighet kan være en hjelp til å realitetsorientere seg, og menighetene må hjelpe mennesker som kommer.

- Det er tydelig at vestlige land må konkurrere om å ikke framstå som liberale for potensielle asylsøkere. Men det kan ikke være norske myndigheters oppgave å vinne denne konkurransen ved å framstå som et land som behandler mennesker uverdigg etter at de har fått avslag på sin asylsøknad, sier generalsekretær Olav Fykse Tveit. (Kirkeinfo)

Her er UDI's pressemelding og brev

Her er Mellomkirkelig råds veiledning til menighetene i kirkeasylspørsmålet (fra 1998)

Kontaktperson: Generalsekretær Olav Fykse Tveit i Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, tlf 22 93 27 86, mobil 97 65 88 51 Foto av Olav Fykse Tveit kan fås via e-brev ved henvendelse til vidar.kristensen@kirken.no

Tips en bekjent:

Send til følgende e-post adr.:

Ditt navn:

Melding til mottaker:

Send nyhet

Lukk vindu

KYRKJEASYL

Det er kome opp saker i media dei siste dagane som gjer det aktuelt å kome med nokre få kommentarar om kyrkjeasyl, til informasjon og kanskje til hjelp for kyrkjelydar. Ei brei gjennomgang av kyrkjeasyl vart gjort av Mellomkyrkjeleg råd i 1998, på bakgrunn av tidlegare vedtak i Bispemøtet i 1993. Den rettleiinga til kyrkjelydane som vart laga då, er å finne på nettet, på www.kyrkja.no. Sjå "Veiledning om kirkeasyl" under snarveier på oppslagssida, full adresse.

1. Generelt om kyrkjeasyl

Kyrkja møter alle menneske som medmenneske som kan trenge hjelp. Kyrkjeasyl er ikkje ei ordning kyrkja har laga. Kyrkjeasyl oppstår når ein person ikkje vil forlate kyrkjerommet og ber om vern på den måten. Kyrkjelyden skjuler ingen i kyrkja, men fører ei konsekvent, open linje overfor politiet. Politiet har hittil ikkje henta dei som sit i eit kyrkjerom, i respekt for kyrkjefreden. Det er alltid ein vanskeleg situasjon som oppstår ved eit kyrkjeasyl, og det må vere kyrkjelyden si oppgåve å hjelpe dei det gjeld til å vere realistiske i vurderinga av sin situasjon. Dei må få hjelp til å sjå kor stor psykisk påkjenning eit kyrkjeasyl er, og at eit kyrkjeasyl nok ikkje hjelper deira sak overfor styresmaktene.

2. Den aktuelle situasjonen

Gjennom media er det vorte kjent at styresmaktene no gjennomfører ei ny ordning som inneber at mange ikkje lenger får bu på asylmottak. Det gjeld dei som har fått endeleg avslag på asylsøknad, eller som ikkje får vere i Noreg medan klagen vert handsama. Dei som vil samarbeide om utreise, får bli på asylmottaka. Det er forståeleg at styresmaktene vil gjennomføre dei vedtaka som er fatta. Men dette verkemidlet har Mellomkyrkjeleg råd vore kritisk til på grunn av moglege negative konsekvensar. Det er grunn til å spørje om ein no får ei gruppe menneske i Noreg som på grunn av denne nye praksisen ikkje har nokon rettar i Noreg, og som styresmaktene set i ein situasjon der dei er utan mat og tak over hovudet. No må dei skaffe seg det ved at nokon gjev dei det, - eller på ulovleg vis. Dette er noko styresmaktene må finne ei løysing på, enten ved raskare effektivering av heimreise eller ved å ordne andre tiltak.

Kyrkjeasyl er ikkje ei løysing på dette. Dette gjeld menneske som eventuelt treng mat og losji ("suppestasjon"). Det kan kommunane også gje dei som "nødhjelp" (men ikkje som sosialhjelp), i fylgje dei utsendte retningslinjene frå Utlendingsdirektoratet (UDI). At nokon kan kome til å oppsøkje kyrkjer i denne situasjonen, kan ein ikkje utelukke. Dersom nokon som ikkje får vere på asylmottaka av ein eller annan grunn kjem til kyrkjelydane, bør kyrkjelydane hjelpe dei til å realitetsorientere seg, og elles sjå om det er noka menneskeleg naud ein kan avhjelpe.

Oslo, 14.01.04

Olav Fykse Tveit
Generalsekretær Mellomkyrkjeleg råd for Den norske kyrkja

VL 911-04

Uverdigg asylpolitikk

Kyrkja reagerer på inhumant tiltak.

Elin Vigrestad
elinv@vl.no

2310390

Mellomkyrkjeleg råd kritiserer

vedtaket om å setje asylsøkjjarar som har fått endeleg avslag på søknaden, på gata.

Første januar fall pengestønad og butilbod bort for vaksne asylsøkjjarar utan løyve til opphald i Norge.

Opne augo. - Dette er ikkje akseptabelt. Resultatet kan bli umenneskeleg, og kan ikkje vere Noreg verdig, seier general-

Generalsekretær Olav Fykses Tveit i Mellomkyrkjeleg råd reagerer på nye tiltak i asylpolitikk.

sekretær Olav Fykses Tveit i Mellomkyrkjeleg råd for Den norske kyrkja.

«Vi er klar over at dette kan føre til at menneske blir løsgjengere og kriminelle og har behov for å motta nødhjelp.»

Heiter det i eit brev Urdedningsdirektoratet (UD) sende til kommunane 29. desember 2003.

- Brevet viser at styresmakterne går inn i dette med opne au-

BORTFALL AV BUTILBUD

Frå 1. januar 2004 fjerna registreringa butilbodet for personar med avslag på asylsøknaden.

Unntaket er barnefamiljar og einselege mindrefrangne. Fristen til å forlate asylmot-taket er 14 dagar etter at personen har mottekte brev om avslag.

Politiet kan setje i verk tvangsiltak som pågriping, ransaking og fengsling, for å sikre raske og effektive returnering.

Personane har ikkje rett til sosialytningar.

go. Enkelte av desse asylantane kan bli dømta ha trauma som gjer at dei ikkje maktar å returnere til heimlandet. Kven skal ta seg av desse? spør generalse-

kreter Fykses Tveit.

Han understrekar at kyrkjeasyl ikkje er eit reelt alternativ, og vil på generelt grunnlag ikkje råde kyrkjeskyldane til å gje permanent husrom til asylanta-

ne. - Men desse menneske vil ha behov for det mest grunnleggjande, mat og tak over hovudet. Eg undrar meg på korleis styresmakterne har tenkt å løyse dette, seier Fykses Tveit.

Han legg likevel til at kyrkja kan hjelpe, til dømes med mat til dei trengjande.

- Men, du ikkje folk i eit etisk dilemma: Her, asylantane må gje smaktene må minnast på at menneske skal behandlast humannt, uansett om dei

- Ja, vi er i ei gråsona her, får innvilga asylsøknader på ulovleg grunnlag. Etter mi meining har styresmakterne

likevel ikkje rett til å lage lovverk som tek frå menneske grunnleggjande behov som mat og husrom, seier han.

Konkurransen. Fykses Tveit peikar på at han forstår føremålet: Menneske utan lovleg opphald bør ikkje få opphaldet seg i landet. Han seier at Noreg her likevel har gått for langt i konkurransen om å framstå som eit lite attraktivt land for asylsøkjjarar.

- Asylpolitikken er allerst

svært streng i Noreg, og bør diskutert i sin heilskap. Styresmakterne må minnast på at menneske skal behandlast humannt, uansett om dei

får innvilga asylsøknader på ulovleg grunnlag. Etter mi meining har styresmakterne

Personar som har fått avslag på asylsøknad får ikkje lengre butilbod i Norge. Unntak gjeld for barnefamiljar. Foto: Scanpix

- Fristaten Kristiansand

Vidar Kleppe reagerer på krafug på Dompstø Dag Nordbo sine usegner i Vårt Land i går, der han oppfordrar kyrkjeskyldar til å førebu seg på at utviste asylantar kan trekke til kyrkjene for å søkje asyl.

Straum. - Uspelet kan resultere i at vi får ein straum av asylantar utan lovleg opphald til Kris-

Forventar pågang av kyrkjeasylantar

Dagfinn Nordbo uttaler seg i gårdagens Vårt Land.

Nordbo legg her store byrder på kyrkjeskyldane. Det er svært krevjande og tungt å stje med ansvaret for menneske i kyrkjeasyl, svarar Kleppe.

Han seier at han aksept-

terer dei politiske haldningane, men meiner at Nordbo burde brukt ansteden sin eller ikkje seier generalsekre-

terer dei politiske haldningane, men meiner at Nordbo burde brukt ansteden sin eller ikkje seier generalsekre-

(Vårt Land)

Vidar Kleppe reagerer på at dompost Dag Nordbo oppfordrar kyrkjeskyldane til å førebu seg på fleire kyrkjeasylantar.

Kirken advarer:

Kirkeasyl ingen god løsning

Kirken er langt mer reservert til å gi husrom til utviste asylsøkere enn den var for ti år siden. – Men det er ingen som sier at Kirken ikke skal være en nødverge for mennesker i nød, sier domprost Dag Nordbø i Kristiansand.

KURT-JOHNNY-OLSEN

Veteran: Nordbø er blant veteranene i Den norske kirke i spørsmålet om å gi kirkeasyl. Han og Elverhøy menighetsråd i Tromsø var nemlig de aller første som valgte å åpne kirkedøren for utviste asylsøkere i 1993. Om få dager blir 700 asylsøkere pålagt av myndighetene å forlate asylmottakene rundt om i landet. Nordbø oppfordrer alle menighetsråd, spesielt de med asylmottak i sin nærhet, om å tenke gjennom ulike problemstillinger på forhånd. Noen av asylsøkerne kan komme til å be om kirkelig beskyttelse.

Maner til realisme.
Domprost Dag Nordbø

– Jeg oppfordrer ikke til kirkeasyl, men ansvarlige i menighetene til å tenke gjennom hvordan man skal møte fortvilte mennesker som er villige til å prøve alle midler for å bli i Norge. Det viktigste er å være realistisk. Det vil være en ulykke dersom norske menigheter skaper falske forhåpninger. Kirkeasyl er ikke et enkelt redskap til å få bli i Norge. Begrunnelsen for kirkeasyl ligger i den enkeltens behov for beskyttelse. Hvis man ut fra en skikkelig dokumentasjon mener at et liv er i fare, er det god nok grunn til å ta i bruk kirkeasyl. Det er ingen som sier at Kirken ikke skal være en nødverge for mennesker i nød, sier Nordbø.

På det meste satt det i 1993 ca. 700 mennesker i norske kirker. Ved nyttårsskiftet satt det 33 personer i kirkeasyl. 17 av disse er barn.

Menighetene avgjør

Inger Nesvåg, innvandrerkonsulent ved Oslo bispedømmeråd mener kirkeasyl ikke er noen god løsning, og tror noen menigheter vil åpne inne dører, mens andre vil si nei til asylanter. Det er den enkelte menighet som selv avgjør saken.

– Det er verst for familier

med sykdom. Det må i det minste kunne forventes at disse får den nødvendige beskyttelse mens de er under behandling. Dette er Regeringens og ikke Kirkenes ansvar, understreker Inger Nesvåg.

Olav Fykse Tveit, generalsekretær i Mellomkirkelig Råd, vil ikke anbefale menighetene å rigge til kirkeasyl. Dette fordi kirkeasyl ikke er et institutt som står klart til å løse problemene i norsk asylpolitikk, men en anledning for noen til å være i kirken for å realitetsorientere seg.

– Siden de blir satt på gata og ikke har rett på sosialhjelp og heller ikke rett til å være på asylmottak, virker det ikke som det er «asyl» de trenger, men heller en suppestasjon. De har fått avslag og vil ikke samarbeide med myndighetene om å reise hjem. Selv om de har fått avslag på sine asylsøknader, skal de behandles som mennesker, sier Fykse Tveit.

Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) advarer mot å kaste asylsøkere uten lovlig opphold ut av asylmottakene. Utlendingsdirektoratet planlegger å kaste ut alle som har fått avslag på søknad om opphold eller asyl.

– Vi tror forslaget vil virke mot sin hensikt, og fører til at mennesker som ikke vil forlate Norge vil gå i skjule. I verste fall må de ty til kriminalitet og prostitusjon for å skaffe seg inntekt, sier generalsekretær Morten Tjesssem i NOAS.

Hvis så skjer, mener NOAS at Norge får en gruppe som er støtt ut fra samfunnet, men som likevel vil koste oss penger fordi det blir vanskeligere å oppspore dem senere.

– Vi vet jo at de ikke vil ut av Norge, sier Tjesssem. Han mener det derfor er bedre å la denne gruppen asylsøkere bli boende i mottakene inntil det er klart for å sende dem hjem.

– Myndighetenes innstramming betyr at vi får fra en situasjon hvor vi har kontroll med denne gruppen til en situasjon hvor vi ikke har kontroll. Hvis vi aktivt setter dem på gaten, er det det samme som å oppfordre dem til å ty til illegale måter å livnære seg på i landet, sier Tjesssem.

kurt-johnny.olsen
@aftenposten.no

Aftenposten 11/1-04

Sale MKR 10/04.9

NORDISKA EKUMENISKA RÅDET

NORDIC ECUMENICAL COUNCIL

KIRKERÅDET MELLOMKIRKELIG RÅD SAMISK KIRKERÅD	
11 NOV. 2003	
Til:	OFT
J nr:	02/176-14
Arkiv nr:	751.59

Den danske Folkekirkes mellemkirkelige Råd
Den norske kirkes Mellomkirkelig Råd

NER:s styrelse håller nu på med avvecklingen av NER, såsom beslöts vid representantskapet i Island i augusti. Därför är det en stor glädje, att Sigtunastiftelsen skapar ett institut, som står som garant för ett fortsatt ekumeniskt arbete i Norden genom ett projektarbete under tre år. Information och inbjudan kommer att sändas till Er från Sigtunastiftelsen.

Att institutet skapas och projektarbetet kommer igång betyder för NER, att det blir betydligt lättare med avvecklingen. Vår personal erbjuds anställning av Sigtunastiftelsen och de eventuella tillgångar som finns kvar förs helt stadgeenligt över till Sigtunastiftelsen. Detta innebär, att NER undviker stora ekonomiska åtaganden och kanske också eventuella skadeståndsanspråk, vilket kunde ha blivit fallet vid nedläggning av NER utan möjlighet till annan tjänst för personalen.

Det som nu har dykt upp i de förhandlingar som förs och då NER:s stadgar har studerats berör de danska och norska folkkyrkorna. Båda kyrkorna har begärt utträde ur NER i och med sista december 2003. Detta visar sig nu vara juridiskt omöjligt. Enligt NER:s stadgar SKALL styrelsen bestå av en representant för varje nordisk folkkyrka. Eftersom stadgarna inte ändrades vid mötet i Island, kan alltså inte norska och danska kyrkan utträda utan måste vara kvar och därmed också vara med att ta ansvar för NER fram till och med avvecklingen, som är avslutad efter första kvartalet 2004. Det slutgiltiga sammanträdet för avvecklingen är satt till den 4 mars 2004.

NER:s styrelse utgår från att de norska och danska kyrkorna fullföljer vårt gemensamma ansvarstagande för avvecklingen och vädjar också om, att kyrkorna bidrar med ekonomi för första kvartalet 2004.

Det är styrelsens förhoppning och tro, att NER:s avveckling kommer att ske på ett gott sätt och att det nordiska samarbetet kommer att få en nystart till glädje för vår gemenskap.

Åbo den 3 november 2003

Juha Pihkala
ordförande

København d. 6. 11. 2003

J.nr. 43

Til
Nordisk økumenisk Råds styrelse

Det mellemkirkelige Råd har fra Nørs formand og direktor modtaget brev om at Den danske Folkekirke ikke kan udmeldes af Nordisk økumenisk Råd fordi NØRs vedtægter udsiger at der skal være et medlems i NØRs styrelse fra alle de nordiske lutherske kirker. Endvidere skriver formanden at styrelsen forventer medlemsbidrag til NØR til fra folkekirken indtil nedlæggelse.

Dette overraskende brev ankommer næsten et år efter at Det mellemkirkelige Råd meddelte NØR sin udtræden med brev af 6. december 2002.

Det mellemkirkelige Råd kan ikke acceptere denne nye, overraskende udmelding om at en kirke ikke kan udmelde sig af NØR og har derfor indhentet juridisk votum fra såvel et svensk som et dansk advokatfirma om udmeldelsens gyldighed på baggrund af NØRs vedtægter og MKRs udmeldelsesbrev af december 2002.

På baggrund af det juridiske votum skal Det mellemkirkelige Råd meddele:

1. Den danske Folkekirkes udmeldelse af NØR fra udgangen af 2003 fastholdes.
2. Hvis NØRs styrelse ønsker en repræsentant fra den danske folkekirke i styrelsen fra 1. 1. 2004 står det styrelsen frit for at finde en, men det er under styrelsens ansvar og uden hverken endorsement eller finansiering fra det mellemkirkelige råd.
3. Ifølge NØRs vedtægter bestemmer repræsentantskabet/årsmødet, til hvilke formål evt. egenkapital skal overføres i tilfælde af nedlæggelse. Det kan således ikke være bestemt af formand og direktor at de skal overføres til et svensk institut, som nuværende medlemskirker end ikke er underrettet om.
4. Hvis der ikke af nogle af NØRs medlemskirker oprettes et lignende institut i Sverige, men NØR blev nedlagt som vedtaget på årsmødet 2003 i Island, ville personalet så vidt vi er underrettet kunne opsiges med almindeligt opsigelsesvarsel.

På Det mellemkirkelige Råds vegne

Paul Verner Skærved

Ane Hjerrild

Malmö den 7 november 2003

Det Mellemkirkelige Råd
c/o Holm & Schmidt Advokatfirma
Postboks 9055
1302 Köpenhamn
DANMARK

Vår beteckning
9781\brdfk_1

Angående utträde ur Nordiska ekumeniska rådet

Vi har erhållit uppdrag att uttala oss om Era möjligheter att utträda ur Nordiska ekumeniska rådet (NER). Våra synpunkter följer nedan.

Underlag

I utredningen av rubricerade ärende har vi haft tillgång till följande underlag.

- NER:s stadgar
- Brev av den 6 december 2002 från Det Mellemkirkelige Råd
- Brev av den 3 november 2003 från Juha Pihkala

Frågeställningar

De frågor som vi har ombetts utreda är:

1. Kan Den Danske Folkekirke utträda ur NER, eller
2. Innebär stadgarna att medlemskapet är tvingande utan möjlighet till utträde?

Bedömning

Allmänt

NER är inte registrerat som juridisk person i Sverige. Enligt uppgift från Svenska Kyrkan är NER en ideell förening. I Sverige finns ingen lagstiftning som reglerar ideella

föreningars verksamhet. För det fall att en ideell förening har upprättat stadgar regleras verksamheten av stadgarna. Därutöver kan viss vägledning hämtas från lagen om ekonomiska föreningar och från doktrin och rättspraxis.

Juha Pikhala hänvisar i sitt brev till att styrelsen enligt NER:s stadgar skall bestå av en representant för varje nordisk folkkyrka och att detta innebär att det skulle vara juridiskt omöjligt att begära sitt utträde. Paragrafen som Juha Pikhala syftar på (7 §) reglerar styrelsens sammansättning. Någon bestämmelse om medlems utträde ur rådet finns inte i NER:s stadgar.

Enligt såväl doktrin som praxis på området kan en medlem i en ideell förening fritt utträda ur föreningen. Skälig uppsägningstid kan föreskrivas i stadgarna. I ett rättsfall från hovrätten (RH 105:83) behandlas frågan om medlems utträde ur en ideell förening vars stadgar saknade bestämmelser om utträde. Domstolen kom fram till att medlemmen hade rätt att utträda ur föreningen så snart han klargjort sin avsikt för föreningen, det vill säga utan föregående uppsägningstid.

Val av styrelseledamöter i en ideell förening sker enligt praxis för den tid som stadgarna anger eller som stämman (motsvarande "representantskapet") beslutar. I doktrin har man ansett att en styrelseledamot bör ha rätt att avgå i förtid, det vill säga före mandattidens slut.

Såvitt framgår av brevet från Det Mellemkirkelige Råd har Den Danske Folkekirkes utträde ur NER begärts redan i december 2002, medlemsavgiften för 2003 har betalats och representanten Grethe Lollike har behållit sin plats i styrelsen fram till årsmötet i augusti i år.

Slutsatser

Avsaknaden av fullständig lagstiftning på området medför en generell osäkerhet om rättsläget såvitt avser ideella föreningar. Frågan om medlems utträde ur ideell förening har emellertid behandlats i ett flertal rättsfall och kommenterats i doktrin varvid slutsatsen får anses vara att en medlem fritt kan utträda ur föreningen, åtminstone med iakttagande av skälig uppsägningstid.

Den paragraf i stadgarna som Juha Pikhala åberopar avser styrelsens sammansättning. Denna har enligt vår bedömning inte någon betydelse för frågan om medlems rätt att utträda ur föreningen.

Vår bedömning är således att stadgarna inte utgör något hinder för Den Danske Folkekirkes utträde ur NER. Under förutsättning att det inte heller finns något avtal

parterna emellan varigenom Den Danske Folkekirke åtagit sig längre gående skyldigheter än som framgår av stadgarna kan vi därför inte se något hinder mot ett utträde.

Därutöver kan noteras att skälig uppsägningstid har iakttagits, de ekonomiska åtagandena för 2003 har fullföljts och Den Danske Folkekirkes representant har, såvitt vi har förstått, slutfört sitt styrelseuppdrag för 2003.

Om något är oklart eller om Ni har frågor är Ni välkomna att antingen kontakta oss direkt på telefon eller via mail alternativt be Ebbe Holm ta kontakt med oss.

Med vänlig hälsning

Maria Rydnér

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Styret i Nordiska ekumeniska rådet
ved leiar Juha Pihkala
Linnégatan 1
SE-753 32 Uppsala

SVERIGE

Dato: 14.11.2003

Vår ref.: 02/170-15 OFT

Deres ref.:

Den norske kyrkjas medlemsskap i NER

Vi viser til brev frå styrets formann av 03.11.03, motteke frå NERs direktør på e-mail 03.11. og i post 11.11.03.

I brevet ditt vert det hevda at Den norske kyrkja ikkje kan melde seg ut av NER av juridiske grunnar. Dette kjem eitt år etter at styret i NER er gjort kjent med at Den norske kyrkja melder seg ut av NER med verknad frå utgangen av 2003. Vi kan ikkje sjå at det er eit gyldig resonnement som er framført i brevet når det vert hevda at Den norske kyrkja ikkje kan melde oss ut av NER før statuttane er endra med tanke på styresamansetjing. Det ville bety at Den norske kyrkja ikkje kunne melde oss ut av NER før eit fleirtal på årsmøtet har godkjent ei endring av statuttane. Det har det heller aldri vore tale om tidlegare. På årsmøtet på Island vart vår utmelding teken til etterretning. Den norske kyrkja har meldt seg ut og meddelt det i god tid ved å vere medlem over eitt år etter at vedtaket var fatta og gjort kjent for styret. Dermed har vi oppfylt det som må kunne seiast å vere eit rimeleg krav til eit medlem i ei foreining. Vi viser også til brev frå Det Mellemkirkelige Råd for Den danske folkekirke av 06.11. om same sak.

Mellomkyrkjeleg råd for Den norske kyrkja er, som det er sagt fleire gonger og ved fleire høve, innstilte på å bidra til ei ordna avvikling av NER. Vi forstår at hovudbodskapen i brevet ditt er at ein ønskjer medlemsbidrag frå Den norske kyrkja for fyrste kvartal for 2004, etter at vi er utmeldt. Ei eventuell økonomisk støtte frå Den norske kyrkja etter at vi er meldt ut vil bli drøfta av arbeidsutvalget i Mellomkyrkjeleg råd i nær framtid.

I følge statuttane til NER skal representantskapet avgjere kva som skal skje med overskytande middel for NER, ikkje styreleiaren i NER.

Vi vil elles ønske styret i NER lukke til med avviklingsarbeidet, og ser fram til vidare nordisk økumenisk samarbeid i ulike former.

Med vennlig hilsen
For Mellomkyrkjeleg råd for Den norske kyrkja

Olav Fykse Tveit
generalsekretær

KIRKERÅDET
MELLOMKIRKELIG RÅD
SAMISK KIRKERÅD

2003-11-10

19 NOV. 2003

Til: O F T
J.nr.: 02/170-16
Arkiv nr.: 751.59

Tillkännagivande av
Ekumeniskt Institut för Norden (EIN)
som en verksamhetsinriktning inom Sigtunastiftelsen

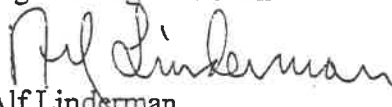
I samband med Nordiska Ekumeniska Rådets (NER) representantskap i Island i augusti 2003 beslöts att NER skall avvecklas, och det slutliga beslutet om nämnda avveckling förutses komma till stånd under mars 2004. Som medlem i NER har Sigtunastiftelsen noterat att det därmed saknas en stabil plattform för det nordiska ekumeniska arbetet. Däremot saknas inte utmaningar avseende ekumeniska frågor som är särskilt relevanta för den nordiska miljön. Inte minst utgör den förändring mot kulturell och trosrättlig pluralitet en påtaglig förändring i Norden och därmed en utmaning för kristenheten i Norden. Det är alltså Sigtunastiftelsens uppfattning, som också delas av medlemmar i NER, att det fortfarande finns behov av en plattform för den nordiska ekumeniska dialogen.

Sigtunastiftelsen utgör en fristående och självständig stiftelse, och denna stiftelse utgjorde det sammanhang inom vilket tanken på ett institut för nordisk ekumenik växte fram, och den gränsöverskridande dialogen har varit – och är alltjämt – en central del i Sigtunastiftelsens verksamhet (för en översikt över Sigtunastiftelsen som en plats för ekumenik och kulturdialog, se bilaga 1). Sigtunastiftelsen har därför genom beslut i dess styrelse 2003-09-23 fastslagit att ett Ekumeniskt Institut för Norden (EIN) kan inrättas som en verksamhetsinriktning inom Sigtunastiftelsen. Föreliggande skrivelse utgör ett tillkännagivande av att nämnda institut nu föreligger som en verksamhetsinriktning inom Sigtunastiftelsen, och representerar Sigtunastiftelsens ambition att inför framtiden erbjuda en plattform för den fortsatta nordiska ekumeniska verksamheten (Sigtunastiftelsens ändamål och styrelse presenteras i bilaga 2).

Sigtunastiftelsen avser inte att på egen hand fylla EIN med innehåll, utan institutets verksamhet skall ta form i projekt som genomförs i samverkan med andra parter för vilka den nordiska ekumeniken är viktig. Till detta tillkännagivande fogas därför en inbjudan till samverkan inom ett första projekt vars uppgift blir att forma en verksamhet motsvarande NERs arbete och att arbeta med frågan om hur den nordiska ekumeniken långsiktigt skall bedrivas (se bilaga 3).

Det är Sigtunastiftelsens förhoppning att så många som möjligt som har ett intresse av nordisk ekumenik skall ansluta sig till nämnda projekt och därmed tillsammans med oss arbeta med framtidens utmaningar avseende den nordiska ekumeniken.

Sigtuna dag som ovan

Alf Linderman
Direktor

Alf Linderman
Direktor

E-post:
Alf.Linderman@sigtunastiftelsen.se

Adress arbete:
Sigtunastiftelsen
Manfred Björkquists allé 2-4
Box 57, 193 22 Sigtuna
Tel 08-592 589 10
Fax 08-592 589 17

Adress hem

Blomstervägen 27
756 53 Uppsala
Tel 018-35 55 46
Mobil 0702-58 19 49

BILAGA 1

till dokumentet "Tillkännagivande av Ekumeniskt Institut för Norden (EIN) som en verksamhetsinriktning inom Sigtunastiftelsen".

Sigtunastiftelsen – en plats för ekumenik och kulturdialog

Sigtunastiftelsen utgör en fristående kulturstiftelse på kristen humanistisk grund, och dess historia av att utgöra en plats för gränsöverskridande möten och dialog sträcker sig från starten 1917 och fortsätter alltjämt. Med sina rötter i ungkyrkorörelsen och genom insatser från Stiftelsens förste ledare Manfred Björkquist, samt från Stiftelsens övriga förgrundsgestalter som exempelvis Nathan Söderblom, J A Eklund, Einar Billing, Oscar Ekman, Olov Hartman och många andra har Stiftelsen genom utbildning och forskning, bibliotek och klipparkiv, retreatanläggning och gästhem för såväl egna som externa konferenser, bedrivit sin dialogverksamhet i samverkan med kyrkor, samfund, andra utbildningsanordnare och kulturinstitutioner. Förutom möten mellan konst, litteratur, vetenskap och tro har den nordiska och europeiska ekumeniska och religionsteologiska dialogen stått i centrum för Stiftelsens verksamhet. Nedanstående lätt redigerade utdrag ur den skrift som sammanställdes i samband med Sigtunastiftelsens 75-års jubileum är ämnat att ge en översiktlig bild av ekumeniskt arbete med omedelbar anknytning till Sigtunastiftelsen. De två institutioner som kort kommer att beröras är Nordiska Ekumeniska Institutet och Svenska kyrkans kulturinstitut, och därtill kommer den vidare ekumeniska dialogen och framväxten av det religionsteologiska arbetet att kortfattat beröras.

För den som ytterligare vill fördjupa sig i Stiftelsens historia och verksamhet finns ett antal artiklar och böcker som tillsammans ger en mer fullständig bild av Stiftelsen. Jag står gärna till tjänst med att hänvisa till sådant material.

Sigtuna, den 10 november 2003
Alf Linderman
Sigtunastiftelsens direktor

Redigerat utdrag ur:

Ohlsson, Curt (1992). Dialog och växt. Sigtunastiftelsen och Sigtuna Folkhögskola 1917 – 1992. Sigtuna: Sigtunastiftelsen och Sigtuna Folkhögskola.

Två institutioner för ekumenik och kulturdialog

Nordiska Ekumeniska Institutet

Sigtunastiftelsen kom tidigt att dra till sig en ström av besökare från andra länder, besökare som intresserade sig för den ungkyrkliga rörelsens insatser, för folkhögskolan eller för försö-

ken att där åstadkomma samförstånd mellan "skilda intressegrupper, åsiktsriktningar och partier". Enligt Harry Johansson kunde antalet årliga besökare under åren närmast före det andra världskriget uppgå till 500! Det låg nära till hands att ekumeniskt arbete skulle bli en viktig del av Stiftelsens arbetsuppgifter. En av många impulsgivare i den riktningen var givetvis den store ekumenen Nathan Söderblom. Det kan också påminnas om att det var Einar Billing, som hade tagit initiativet till Den ekumeniska centralen i Genève.

Stiftelsens ekumeniska arbete inom landet startade på allvar år 1932 med en rad samförstånds-konferenser mellan folkkyrkliga och frikyrkliga som fick avgörande betydelse för fortsättningen. Denna "hemmaekumenik" låg Manfred Björkquist själv särskilt varmt om hjärtat, enligt vad han omvittnat.

Den egentliga startpunkten för ett ekumeniskt arbete på det internationella planet blev det stora ekumeniska mötet i Stockholm 1925, inför vilken ett förberedelsearbete skedde i Sigtuna. Året därpå hölls i Sigtuna det fjärde nordiska biskopsmötet. 1937 anordnades så – på föranstaltande av Svenska ekumeniska nämnden – en nordisk ekumenisk konferens, som syftade till att föra de nordiska kyrkorna närmare varandra inför de stora kyrkliga mötena i Oxford och Edinburgh samma år, då bl a principbeslut fattades om upprättande av ett Kyrkornas Världsråd. Året efter deltog Manfred Björkquist i en ekumenisk konferens i Utrecht, där författningen för Världsrådets arbete behandlades och riktlinjer drogs upp för den ekumeniska centralen i Genève. Manfred Björkquist återvände från konferensen uppfylld av tanken på att Sigtunastiftelsen borde verka för att upprätta ett nordiskt ekumeniskt institut. Harry Johansson – som då var Björkquists assistent – skisserade ett förslag till riktlinjer för verksamheten. Detta bearbetades och kompletterades enligt beslut i olika instanser och så bildades Nordiska Ekumeniska Institutet med säte i Sigtuna och i nära samverkan med Sigtunastiftelsen. Styrelsen bestod av två ledamöter vardera från de ekumeniska central- organisationerna i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Sigtunastiftelsens arbetsledare var självskrivnen ledamot. Konstituerande sammanträde hölls i februari 1940 och till direktor utsågs Nils Ehrenström vid Genèvecentralen. Arbetet i Sigtuna leddes från starten av Harry Johansson, som efter ett par år blev institutets direktor. Verksamheten startade i Stiftelsens lokaler. Fem år senare kunde man flytta verksamheten till den representativa fastighet vid Stora gatan i Sigtuna, som 1931 done-rats till Stiftelsen av regementsläkaren Idolf Rosengren.

NEI:s verksamhet hade två huvudgrenar, dels forsknings- och studieverksamhet, dels informationsverksamhet. Under krigsåren kom institutet spela en viktig roll i de ömtåliga mellankyrkliga relationerna. Det blev en viktig kontaktcentral även för de utomnordiska kyrkorna i Europa, när kriget stängde normala informationsvägar. Mycket fick ske i största hemlighet, t ex det numera välkända mötet mellan biskopen av Chichester GKA Bell och de två tyska oppositionella kyrkomännen Dietrich Bonhoeffer och Hans Schönfeld, som ägde rum i Johanssons bostad i Drakegården, Sigtuna, i maj 1942. Bakom den internationella ekumeniken fanns ju hela tiden hoppet om att kyrklig enighet skulle kunna bidra till fred i världen. En betydelsefull manifestation av ett annat slag var ett besök av nordiskt kyrkofolk som institutet arrangerade i Finland 1942, mitt under krigsåren.

Den första nordiska ekumeniska konferensen efter kriget ägde rum på Lejondal, nära Sigtuna i januari 1946. Huvudämnet var Nordens kyrkosamfund och Nordens folk i dagens situation. Denna konferens blev upptakten till en mycket omfattande konferensverksamhet som sedan

genom decennier skulle bedrivas i institutets namn och i nära samverkan med Sigtunastiftelsen.

Nordiska ekumeniska institutet fortsatte och vidareutvecklade sin verksamhet efter orosåren på fyrtioalet. En omfattande konferensverksamhet byggdes upp i nära samverkan med Sigtunastiftelsen.

NEI har genom åren också bedrivit en omfattande publikationsverksamhet. Ett stort antal böcker har tillkommit som uppföljning av institutets konferenser. År 1965 startades utgivningen av informationsbladet Ekumenisk Orientering med nordiskt och internationellt material inom områdena Faith & Order, Church and Society, Evangelism, Youth och Missionary Studies, senare kompletterat med Education och Aktuellt. År 1970 övertog NEI utgivningen av den gamla ekumeniska kvartalstidskriften Kristen Gemenskap, som 1972 ersattes av Nordisk Ekumenisk Årsbok. 1981 startades också utgivningen av en Nordisk ekumenisk skriftserie.

NEI:s ekonomiska situation var bekymmersam när Lars Thunberg 1966 efterträdde Harry Johansson och han fick under flera år fylla sin direktorsuppgift på fritiden jämsides med en docentjänst i Uppsala, detta trots att de nordiska kyrkorna från 1970 gick in som ekonomiska huvudmän och därmed bidragsgivare till verksamheten.

En ny dynamisk period inleddes 1979, då Kjell Owe Nilsson anställdes som direktor på heltid. År 1985 flyttades verksamheten till Uppsala, där den fått sin fortsättning i Nordiska Ekumeniska Rådet med adress Nathan Söderbloms Plan i Uppsala.

Svenska Kyrkans Kulturinstitut

Med hjälp av medel som insamlats för Svenska Kyrkans Ansgarsfond kunde 1966 ett Svenska Kyrkans Kulturinstitut upprättas att arbeta i anslutning till Sigtunastiftelsen och underställt biskopsmötet. Enligt stadgarna skulle institutet vara en stiftelse med syftet

att i aktuell kulturdebatt klarlägga den kristna trosuppfattningen samt stödja och utföra forskning rörande förhållandet mellan kristen tro och samtida vetenskap och kultur

att främja och stimulera dialog i livsåskådningsfrågor

att stödja litterär, konstnärlig och övrig kulturell verksamhet

Som tidigare nämnts svarade Kulturinstitutets tillkomst mot ett gammalt önskemål inom Stiftelsen. Det öppnade möjligheter för ett omfattande forskningsarbete samtidigt som det innebar en kraftig förstärkning på konferenssidan. Ett stort antal konferenser har under åren anordnats, huvudsakligen i nära samverkan med Sigtunastiftelsen. På sikt kom kulturinstitutet att vidareutveckla Stiftelsens konstnärskonferenser bl a genom den arbetsgrupp som arbetade med temat Tro – Rum – Bild. Institutet arbetade så småningom också aktivt med att hålla kyrkospelstraditionen levande. Ett viktigt arbetsfält var teologkonferenserna i samverkan med Stiftelsen. I institutets regi genomfördes också ett mångårigt arbete med utställningar. Tuve Ny-

ström blev institutets konsulent och en drivande kraft i verksamheten. Kulturinstitutet bedrev också en omfattande publicistisk verksamhet och informationsverksamhet. Bl a utgavs ett femtiotal skrifter som spände över ett brett fält, vilket kan belysas genom exempel som "Organiserad och ekonomisk brottslighet", "Barnboken som livsorientering" och "Politisk Islam". Kulturinstitutet stödde också ekonomiskt och personellt tidskriften Vår Lösen.

Kulturinstitutet upplöstes 1990. Kapitalet övertogs av Svenska kyrkans Stiftelse för rikskyrklig verksamhet (Rikskyrkan) och verksamheten fick sin fortsättning inom ramen för den rikskyrkliga verksamheten, dels inom Svenska kyrkans forskningsråd, dels inom Svenska kyrkans kulturråd. Det senare har fr o m 1992 sitt sekretariat kopplat till Sigtunastiftelsen och Stiftelsens direktor fungerar som rådets sekreterare.

Vidgad dialog på sjuttioalet

Vid utgången av året 1970 avgick Olov Hartman med pension efter mer än två händelserika decennier i Sigtuna. Han efterträddes av Ulf Söderlind, som under några år verkat som studentpräst i Lund. Han hade tillhört redaktionen för Vår Lösen och i Hartmans efterföljd skrivit kyrkospel. Under Söderlinds tid, som i stort sammanföll med sjuttioalet, fortsatte arbetet med de små expertkonferenserna parallellt med att antalet öppna konferenser, som vände sig till alla intresserade, starkt utökades. Vid sidan av de årligen återkommande tredagarsmötena och sommardagarna anordnades kortare konferenser kring aktuella frågor, ofta i form av samtalsdagar. Genom att inrikta sig på endagskonferenser, som inte krävde övernattningsmöjligheter, blev det möjligt att nå ut till stora och nya grupper av intresserade och sprida även de öppna konferenserna över hela året. Som nämnts öppnades också vid mitten av decenniet en möjlighet till samverkan med folkhögskolan.

Öppna och allmänna konferenser

Intresset för religiösa och kulturella frågor var stort och alltfler konferenser blev fulltecknade. Ett genom hela perioden återkommande tema var olika aspekter på människosyn. I övrigt kan följande teman ge en uppfattning om innehållet i de öppna konferenserna: Världsbild – människobild – gudsbild, Etik och teknik, Radikal kristendom – radikal socialism (med den italienske socialreformatorn Danilo Dolci som medverkande), Manligt och kvinnligt i gudsbilden, Världen har kommit till Sverige, Etermedias konsumtion av människor och människors konsumtion av etermedia och Människosyner och terapiformer .

Tredagarsmötena tog liksom tidigare upp tidens brännande frågor. Ett hade temat Vad händer människan? Det handlade om villkoren för människans överlevnad och bland de medverkande var miljövärdaren Björn Gillberg. Ett annat behandlade frågor kring identitet och språk under temat Språk – diktning – ordlöshet.

Den långa raden av diktarmöten som genom åren anordnats i samverkan med Sveriges författarförbund fick en fortsättning i en stor konferens kring Författaren och medierna, 1973, då

”bokens, ordets och den enskilde författarens beträngda situation i en värld av allt högljuddare massmedier” diskuterades. Nästa diktarmöte, fem år senare, handlade om Diktens fångenskap.

Bland ett stort antal konferenser som den tidigare nämnda publicistkommittén initierade, kan nämnas en om Radions religiösa programverksamhet. I raden av exempel på Stiftelsens försök att främja befruktande och brobyggande möten märks ett tvärvetenskapligt tredagarssymposium kring svenskt samhälle och svensk landsbygd i förändring, 1974, där företrädare för många från varandra isolerade forskningsområden sammanfördes.

Ekumenisk dialog

Kontakterna med Stiftelsens systerorganisationer runtom i världen utvidgades ytterligare under denna period. På den världsekumeniska fronten etablerades en utökad dialog med andra kyrkor och trossamfund. Några konferenser behandlade den östliga kristendomstraditionen, varav en under temat Människosyn och gudstjänst i Österns kyrka. Andra viktiga inslag i det ekumeniska arbetet var de samtal som – i samverkan med Kulturinstitutet – fördes med representanter för hinduism, buddism och islam 1971 och 1972. Ett återkommande tema var då Kristendomskritik i andra religioner. Betydelsefull var Dalai Lamas vistelse på Stiftelsen den 13-15 oktober 1973, då samtal fördes kring buddism och lamaism.

Särskild tyngd och betydelse fick en rad dialogkonferenser med företrädare för judendom och kristendom. Dessa samtal ägnades bl a åt antisemitismen. Vid dessa konferenser spelade överrabbinen i Stockholm, Morton Narowe, en viktig roll. En permanent kommitté bildades och samtalen fick sin fortsättning under åttiotalet. Då bearbetades frågor kring mystik, socialism och pluralism (Hur mycket pluralism tål Sverige?). Ett tema var Kvinnan i församlingen. Tidigt gick man utöver samtalet och möttes också – vilket sällan skett – i bön och andakt. Stiftelsen fick också göra insatser inom ”hemmaekumeniken” som Manfred Björkquist kallat den. I mitten av sjuttioalet anordnades på Stiftelsen – efter en gemensam framställan från ärkebiskop Olof Sundby och missionsföreståndare Gösta Hedberg – en konferens om en ekumenisk psalmbok. I konferensen var så gott som alla kristna samfund i landet företrädare, de flesta av sina ledare. Konferensen blev själva startpunkten för arbetet med att få till stånd en ekumenisk psalmbok, den som blev verklighet 1986, då kyrkomötet stadfäste den nya svenska psalmboken med en ekumenisk del omfattande 325 Psalmer.

BILAGA 2

till dokumentet "Tillkännagivande av Ekumeniskt Institut för Norden (EIN) som en verksamhetsinriktning inom Sigtunastiftelsen".

Sigtunastiftelsen och dess styrelse

Sigtunastiftelsen startade sin verksamhet år 1917, och dess verksamhet utgår än idag från stadgarnas ändamålsparagrafer som lyder enligt följande.

- § 1 Sigtunastiftelsen, som begynner sin egentliga verksamhet år 1917, har till uppgift att i tacksamt minne av reformationens gåva och i känslan av dess förpliktelse stödja och bereda hem åt frivilligt arbete för luthersk tro och kyrklig bildning i vårt land.
- § 2 Stiftelsen vill sålunda i detta syfte upprätta bildningsinrättningar och anordna kurser, där så är möjligt och önskvärt i samarbete med andra institutioner med liknande uppgift. Utifrån de traditioner som skapats skall stiftelsen samla människor kring en kristet-humanistisk grundsyn för andakt, tankeutbyte, studie- och retreatverksamhet, konstnärligt skapande samt vila och stärkande samvaro.

Stadgarnas lydelse är präglad av den tid i vilken de skapades, och det åligger Sigtunastiftelsen att idag omsätta dess anda på det sätt som motsvarar vår tids behov. Ett grunddrag i verksamheten utgör tillskapandet av olika tillfälliga eller kontinuerliga sammanhang för gränsöverskridande möten och dialog, och för detta utgör Stiftelsens status som självständig och fristående stiftelsen en god grund.

Verksamheten leds av Direktör Alf Linderman. Linderman är docent i religionssociologi specialiserad på forskningsområdet media, religion och kultur, och har i många år arbetat vid Teologiska fakulteten på Uppsala universitet. Linderman är också präst i Svenska kyrkan.

Sigtunastiftelsens styrelse tillsätts enligt följande. Direktör och Pastor loci (kyrkoherden i Sigtuna församling) ingår i styrelsen i egenskap av sin anställning, och därutöver ingår i styrelsen ytterligare 7 ledamöter valda på 3 år. De som nominerar en ledamot vardera är Svenska kyrkans Ärkebiskop, Sveriges Frikyrkosamråd, och de Teologiska fakulteterna i Sverige (växelvis Uppsala o Lund). Två ledamöter nomineras vardera av Oscar och Anna Ekmans Donationsstiftelse (som kontinuerligt stödjer Stiftelsens verksamhet) och Sigtunastiftelsens styrelse. Styrelsens nuvarande sammansättning är enligt följande:

Direktör: *Alf Linderman*, mandatperiod förbunden med anställning
Pastor loci: *Mikael Klefbeck*, mandatperiod förbunden med anställning
Ärkebiskopens mandat: *Caroline Krook*, mandatperiod 2001-01-01 – 2003-12-31
Sveriges Frikyrkosamråds mandat: *Ulf Gustavsson*, mandatperiod 2001-01-01 – 2003-12-31
O & A Ekmans mandat (a): *Henrik Ekman*, mandatperiod 2001-01-01 – 2003-12-31
O & A Ekmans mandat (b): *Ingvar Ekesbo*, mandatperiod 2002-02-19 – 2004-02-18
Teol. Inst. i Lunds mandat: *Catharina Stenqvist*, mandatperiod 2001-07-01 – 2004-06-30
Sigtunastiftelsens mandat (a): *Sture Johansson (ordf)*, mandatperiod 2001-01-01 – 2003-12-31
Sigtunastiftelsens nominering (b): *Dorothea Rosenblad*, mandatperiod 2001-01-01 – 2003-12-31

Sigtuna, den 10 november 2003

Alf Linderman

Sigtunastiftelsens direktör

BILAGA 3

till dokumentet "Tillkännagivande av Ekumeniskt Institut för Norden (EIN) som en verksamhetsinriktning inom Sigtunastiftelsen".

Inbjudan till "Projekt för Nordisk Ekumenik" 2004-04-01 – 2006-03-31

Sigtunastiftelsen inbjuder härmed såväl medlemmar i Nordiska Ekumeniska Rådet (NER) liksom andra parter för vilka den nordiska ekumeniken utgör ett viktigt område till samverkan i ett treårigt projekt för nordisk ekumenik. Projektarbetet kommer att bedrivas inom ramen för *Ekumeniskt Institut för Norden* som utgör en verksamhetsinriktning inom Sigtunastiftelsen. Ytterst ansvarig befattningshavare för arbetet blir därmed Sigtunastiftelsens direktor, och verksamheten kommer att lyda under Sigtunastiftelsens styrelse. Särskild personal kommer dock att anställas för det faktiska arbetet, och då verksamheten delvis kommer att motsvara det arbete som bedrivs inom NER kommer sannolikt såväl tillgångar, som delar av befintlig personal genom projektanställningar, att utgöra en stomme i projektets arbete utan att det i formell mening är fråga om någon direkt verksamhetsövergång mellan NER och det aktuella projektet.

Projektets syfte och verksamhet

Projektet övergripande syfte är att främja ekumeniskt arbete i Norden, förstärka och betjäna samarbete mellan nordiska kyrkor och trossamfund, förmedla ekumeniska erfarenheter mellan och till nordiska samfund samt sprida information om ekumeniskt arbete i Norden. För att fullgöra nämnda syfte skall projektet omfatta verksamhet – i den omfattning som möjliggörs genom de resurser som projektets parter har ställt till förfogande – inom exempelvis följande områden:

Samordning av nordiskt ekumeniskt arbete såsom

- Dokumentation och kommunikation
- Ekumenisk forskning och utbildning
- Nätverk för Faith & Order
- Nätverk för genusfrågor
- Rådslag i övriga aktuella ekumeniska frågor
- Frågor kring kyrka och samhälle, med särskild inriktning på kyrkornas roll i ett mångkulturellt och mångreligiöst samhälle
- Till detta kommer arbetet med att utreda den lämpliga formen för en långsiktig nordisk ekumenisk verksamhet.

Basen för projektets verksamhet är Sigtunastiftelsens lokaler, men projektet kan med fördel även anordna kurser, konferenser och möten på andra orter i Norden.

Verksamheten inom projektet skall bedrivas under perioden 2004-04-01 – 2006-03-31, och de parter som avser att delta i projektet förbinder sig att stödja projektet under hela den angivna projektperioden. I det fall någon part ansluter sig till projektet under dess löptid enligt ovan sträcker sig den ekonomiska förpliktelsen från tidpunkten för anslutning till 2006-03-31.

Projektets organisation

För att säkerställa en god verksamhet och ett gott samarbete mellan Sigtunastiftelsen och övriga i projektet deltagande parter skall det inrättas en samrådsgrupp som skall bistå i arbetet med att leda projektets verksamhet. Sigtunastiftelsens styrelse utnämner denna samrådsgrupp efter samråd med i projektet deltagande parter/kyrkor. I gruppen skall ingå ekumeniskt ansvariga tjänstemän eller motsvarande från lutherska kyrkor och andra deltagande kyrkor/samfund, en biskop (eller två biskopar) samt Sigtunastiftelsens direktor. Till samrådsgruppen skall projektets projektanställda verksamhetsledare ständigt adjungeras.

Samrådsgruppen skall årligen kalla till ett ekumeniskt idéforum, ett programråd. Till detta råd skall kallas företrädare för nordiska kyrkor och samfund, teologiska fakulteter och andra ekumeniska aktörer i Norden oavsett om dessa deltar i projektsamverkan eller ej. Samrådsgruppen ansvarar för att vid programrådet informera om under året genomförd verksamhet. Ett första sådant samråd är planerat till söndag kväll den 18 april till och med måndag den 19 april våren 2004.

Sigtunastiftelsen skall senast den 31 maj årligen avge en årsberättelse avseende projektets verksamhet. Berättelsen skall innehålla en redogörelse för den verksamhet som bedrivits föregående kalenderår, en redogörelse för projektets ekonomiska ställning och resultat per kalenderårsskiftet samt sådana ytterligare upplysningar som från tid till annan överenskommes. Berättelsen skall översändas till de avtalsslutande parterna.

Reglering av eventuella tvister mellan projektets parter

Tvister angående projektets verksamhet eller därur flytande eller därmed sammanhängande rättsförhållanden, vilka inte kan lösas efter förhandlingar, skall slutligt avgöras genom skiljedom administrerad vid Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut. Skiljedomsinstitutets regler för förenklat skiljeförfarande skall gälla om inte Skiljedomsinstitutet, med beaktande av målets svårighetsgrad, tvisteföremålets värde samt övriga omständigheter, bestämmer att regler för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut skall tillämpas på förfarandet. I sistnämnda fall skall Skiljedomsinstitutet också bestämma om skiljenämnden skall bestå av en eller tre skiljemän. Skiljeförfarandet skall äga rum i Stockholm på det svenska språket.

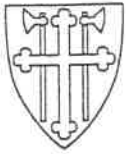
Anslutning till "Projekt för Nordisk Ekumenik"

Det är önskvärt med en så bred uppslutning som möjligt inom ovan beskrivna projekt som utgör en möjlighet till fortsatt nordisk ekumenisk verksamhet liksom en fortsatt diskussion om formerna för ett långsiktigt ekumeniskt arbete i Norden. Särskilt betydelsefull är naturligtvis de nordiska folkkyrkornas medverkan i detta sammanhang. Anslutning till projektet sker genom att intresserade parter samråder med Sigtunastiftelsen och därefter skriftligt förbinder sig att stödja projektet enligt ovan med angivande av omfattningen av det årliga ekonomiska stödet. För att kunna delta i projektet från projektstarten måste ovan nämnda kontakt och förbindelse ha skett före den 31 januari 2004. Det går dock att ansluta till projektet även senare.

Sigtuna, den 10 november 2003

Alf Linderman

Sigtunastiftelsens direktor

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Det kongelige finansdepartement
Økonomiavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Dato: 1/9/2004

Vår ref.: 03/250-4 AGL

Deres ref.:

Høringsuttalelse til NOU 2003:22 - Forvaltning for fremtiden. Forslag til etiske retningslinjer for Statens petroleumsfond

Kirkerådet og Mellomkirkelig råd sender herved sin felles høringsuttalelse til Graverutvalgets forslag til etiske retningslinjer for Statens petroleumsfond. Som avtalt sendes den til utsatt frist, 10 januar 04.

Høringsuttalelsen følger på side 2 av dette brevet. Uttalelsen blir også sendt elektronisk til Eli Lund i Finansdepartementet.

Med vennlig hilsen

Erling Pettersen e.f.
direktør Kirkerådet

Olav Fykse Tveit
Generalsekretær
Mellomkirkelig råd
Direkte innvalg: 22932886

Høringsuttalelse fra Kirkerådet og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke om NOU 2003:22 - Forvaltning for fremtiden. Forslag til etiske retningslinjer for Statens petroleumsfond.

Bakgrunn for høringsuttalelsen:

Kirkerådet og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke er glad for anledningen til å komme med en uttalelse til NOU 2003:22 Forvaltning for fremtiden. Fondsforvaltning er en del av vårt forbruksmønster: gjennom Petroleumsfondet lar vi være å forbruke deler av inntekten vår nå, til fordel for framtidige generasjoner. Spørsmålet NOUen drøfter er hvorvidt og på hvilken måte denne fondssparingen skal underlegges etiske retningslinjer. Siden 1996 har begrepet "Forbruk og rettferd" vært viktig i kirkelige sammenhenger når miljø- og forbruksspørsmål står på dagsordenen. Vedtaket på Kirkemøtet i 1996 (KM 10/96) i denne saken la vekt på behovet for oppbrudd fra et forbruksmønster som går på bekostning av andre menneskers rettigheter og jordas bæreevne. Selv om også Den norske kirke sliter med å gjennomføre dette oppbruddet i praksis, er det en forpliktelse som vi står fast på og som har konsekvenser for våre etiske valg¹. I utgangspunktet ser vi derfor svært positivt på at Graver-utvalget foreslår et sett med etiske retningslinjer for Petroleumsfondet. Vi synes at de etiske retningslinjene som foreslås er gode, men ønsker å gå noe lenger med hensyn til hvilke negative filtre som legges ut, utvidelsen av investeringsuniverset, muligheten for å bruke Petroleumsfondet til å støtte opp under utviklingsmål og norsk utenrikspolitikk, og muligheten for å foreta positive filtreringer.

Et av punktene som ble vedtatt på Kirkemøtet i 1996 handla om forvaltningen av Opplysningsvesenets fond (OVF). OVF har siden den gang utvikla egne etiske retningslinjer, og har avgitt en høringsuttalelse på eget grunnlag. Kirkerådet og Mellomkirkelig råd viser til denne høringsuttalelsen, og ønsker å støtte hovedpunktene i den.

Mellomkirkelig råd har tidligere i år vært blant organisasjonene som slutta seg til ForUMs arbeidsgruppes forslag til etiske retningslinjer for Statens petroleumsfond. Vi viser til denne anbefalingen igjen og stiller oss også bak hovedtrekkene i ForUMs høringsuttalelse.

Grunnlagsetikken:

Graver-utvalget foretar en omfattende drøfting av grunnlagsetiske spørsmål. Kirkerådet og Mellomkirkelig råd er enig i hovedtrekkene i beskrivelsen av ulike etiske modeller og hvordan de eventuelt kan anvendes i dette konkrete tilfellet. Kirkerådet og Mellomkirkelig råd sier seg enig i at man i denne saken ikke kan gjøre seg avhengig av én enkelt etisk modell, i det det må søkes bred oppslutning om de etiske retningslinjene. Også innenfor kristen tradisjon og i Den norske kirke finner vi ulike etiske modeller. Kirkerådet og Mellomkirkelig råd gir sin tilslutning til tanken om at retningslinjene må bygge på en form for "overlappende konsensus". Vi vil imidlertid advare mot en tendens i utredningen til å oppfatte dette som et "minste felles multiplum". Overhodet stiller vi oss noe skeptisk til utvalgets tilløp til spekulasjon omkring hvilke holdninger til disse spørsmål som kan tenkes å eksistere i den norske befolkningen. Det bør være

¹ For flere detaljer om Den norske kirkes engasjement i Forbruks- og rettferdsspørsmål, innen egen organisasjon og gjennom vårt medlemskap i internasjonale og økumeniske organisasjoner, se kapitlet "Forbruk og rettferd" av Hans-Jürgen Schorre i *Grønn postill*, Verbum 2001.

tilstrekkelig å holde fast ved at retningslinjene forankres i Stortinget, slik det legges opp til, og dernest anta at Stortingets vedtak, basert på summen av stortingsrepresentantenes etiske refleksjon, representerer den overlappende konsensus som søkes. Dette gjør ikke arbeidet med grunnlagsetikken mindre vesentlig.

Kirkerådet og Mellomkirkelig råd vil benytte anledningen til å løfte fram en vesentlig begrensning ved noen konsekvensetiske modeller som også er belyst av Graver-utvalget. Dette har betydning for våre konkrete anbefalinger under. En snever konsekvensetisk refleksjon omkring Petroleumsfondets investeringer vil, slik det påpekes på ulike steder i utredningen, ofte konkludere med at mulige handlinger (f. eks. uttrekk) ikke er etisk nødvendig, fordi det ikke har noen positiv konsekvens; Andre investorer står til enhver tid klare til å tilføre kapital der Petroleumsfondet avstår, og de investeringsobjekter det gjelder vil ikke bli berørt. Slik tenkning er handlingslammende, særlig når kapitalmarkedene er globale og enhver aktør er liten i forhold til helheten av markedene.

I motsetning til en slik tenkemåte, vil Kirkerådet og Mellomkirkelig råd trekke fram en form for konsekvensvurdert pliktetik: Handlingen er god dersom den følger en regel som vil ha gode konsekvenser dersom den ble fulgt av alle.

Det hører dessuten med i bildet at Petroleumsfondets handlinger kan forventes å ha positive konsekvenser på lang sikt som forbilde eller eksempel: Dersom en stor aktør som Petroleumsfondet oppnår tilfredsstillende avkastning med omfattende etiske retningslinjer, vil det kunne inspirere andre investorer til tilsvarende handling på sikt.

En liknende vurdering bør gjøres av Petroleumsfondet som etterspørger av tjenester for å oppfylle de etiske retningslinjene. Graver-utvalget trekker fram atskillige eksempler på at konkret gjennomføring av filtrering eller uttrekk er vanskelig i det ulike etiske fond og indekser trekker svært ulike konklusjoner i konkrete saker. Kirkerådet og Mellomkirkelig råd ser ingen grunn til å tillegge dette argumentet avgjørende vekt nå: Dette er en svært ung bransje med liten erfaring. Vi må anta at det over tid vil utvikles mer presise måleinstrumenter og større erfaring med vurdering av konsekvenser av ulike praksis. Sammen med videre etisk refleksjon må vi forvente at evnen til å omsette etiske retningslinjer i målretta praksis raskt vil utvikles internasjonalt. Som en betydelig etterspørger av slike tjenester, vil Petroleumsfondet selv bidra til en slik utvikling.

Graver-utvalget framhever ofte at det må antas at etisk handling for en langsiktig investor som Petroleumsfondet ofte også vil være den handling som skaper størst avkastning, blant annet dersom det sikrer en økologisk bærekraftig utvikling i det lange løp. Kirkerådet og Mellomkirkelig råd stiller seg fullt ut bak denne vurderingen. Det er imidlertid i de tilfeller der etisk handling står i *motsetning* til ønsket om høy langsiktig avkastning at vår etiske standard blir satt på prøve. Det må ikke skapes noen uklarhet om at miljø, menneskerettigheter og arbeiderrettigheter går foran kravet til avkastning når slik konflikt oppstår. Bærekraftig utvikling er et mål i seg selv og ikke primært et middel for å oppnå økonomisk vekst.

Utgangspunktet for investeringer: ønsket om en mer proaktiv strategi for Petroleumsfondet

Kirkerådet og Mellomkirkelig råd slutter seg til ForUMs ønske om en mer proaktiv strategi for Petroleumsfondet og ønsker at de etiske retningslinjene aktivt skal bidra til å

fremme grunnleggende menneskerettigheter og aktivt forebygge og redusere effekten av miljøødeleggelser.

Vi mener at Petroleumsfondet kan underlegges flere etiske retningslinjer enn andre deler av offentlig virksomhet: Det er ikke umulig å gå lenger på et område (Petroleumsfondet) enn det som gjøres andre steder. Dessuten mener vi at selv om andre tilnæringsmåter kan være mer effektive og spisse enn investeringer i Petroleumsfondet (utviklingshjelp for eksempel), så bør Petroleumsfondet følge hovedlinjer i andre deler av norsk politikk, for eksempel utenrikspolitikken.

Spesielt viktig i denne sammenhengen er poenget til Kofi Annan, nemlig at uansett hvor viktig u-hjelp er, så er investeringer enda viktigere. Statsminister Bondevik sier også i forordet til regjeringens handlingsplan for bekjempelse av fattigdom i sør mot 2015, at bistand ikke kan løse fattigdomsproblemet alene. Han hevder at det er nødvendig med en sammenhengende politikk mellom områdene gjeld, handel og investeringer for å oppnå FNs Tusenårsmål. Han konkluderer med at Norge vil justere sin politikk i samsvar med målene, og vi mener at dette synet også må legges til grunn for investeringer fra Statens petroleumsfond.

På dette grunnlaget mener vi at investeringsuniverset til Petroleumsfondet bør utvides slik at det inkluderer flere land: særlig lavinntektsland. I slike Minst Utviklede Land kan investeringer som for Petroleumsfondet er meget små, få store konsekvenser. En annen form for positive investeringer som bør vurderes er positive filtreringer: i selskaper som står for positive utviklingstrekk i forhold til miljø og utvikling. Her kunne vi legge oss på samme linje som Verdikommisjonen som anbefalte at 10 % av fondet brukes til slike positive investeringer. Kirkerådet og Mellomkirkelig råd registrerer at utvalget foreslår at positive filtre ikke vurderes før Miljøfondet skal evalueres. Vi ønsker allikevel å gi uttrykk for at størrelsen på de positive investeringene bør økes, og at en mer proaktiv strategi bør vurderes for hele Petroleumsfondet.

Aktivt eierskap og selskapers sosiale ansvar:

Som utvalget selv påpeker er det en ny og vanskelig prosess å utvikle og operasjonalisere etiske retningslinjer. Sosiale analyser er uvant for mange som har ansvar for økonomi, men dette må ikke få lov til å stoppe prosessen: det finnes kompetanse og den må videreutvikles.

Her mener vi som Forum for Utvikling og Miljø (ForUM), der Kirkerådet og Mellomkirkelig råd er medlem, at Norges Bank bør tilføres relevant faglig kompetanse for å forvalte Petroleumsfondet etter etiske retningslinjer. Vi slutter oss også til ForUMs anbefaling om at Petroleumsfondets etikk- og folkerettsråd blir bredt faglig sammensatt av medlemmer med kompetanse og legitimitet på miljø, menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Dette er også viktig for å støtte den politiske prosessen fram mot at mange eiere tenker etisk. NOUen peker selv på FNs Global Compact og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper som internasjonale retningslinjer for dette. Det må være et mål for Norge å bidra til å styrke det som nå bygges opp internasjonalt av etiske retningslinjer og måter å operasjonalisere disse på, framfor å peke på at det er langt fram.

Kirkerådet og Mellomkirkelig råd vil i denne sammenhengen peke på at selv om stater har det største ansvaret for å unngå menneskerettighetsbrudd nevner forordet til FNs verdenserklæring om menneskerettigheter at også andre samfunnsorganer har ansvar for dette. De transnasjonale selskapers økte økonomiske makt og innflytelse gir også

selskapene økt potensial for politisk innflytelse. Dette gir selskapene et utvida handlingsrom og økt ansvar for å ivareta sitt potensial for innflytelse på en konstruktiv måte.

Velferd og bærekraftig utvikling:

Utvalget debatterer i sin utredning *hvem* vi har plikter overfor. Deres konklusjon er at vi har den sterkeste forpliktelsen overfor dem som står oss nærmest, det vil i denne sammenhengen si våre egne (norske) barn og barnebarn. Vi innser at det er en konflikt mellom ønsket om å bruke Petroleumsfondet nå og oppnå resultater nå, og å gi kommende generasjoner økonomisk bærekraft. Men vi ønsker allikevel å gi uttrykk for en uro over den sterke prioriteringen våre egne kommende generasjoners rettigheter gis. Begrepet om en bærekraftig utvikling hviler jo nettopp på forutsetningen om at vi deler en klode og er avhengig både av fattigdomsbekjempelse og miljøhensyn for å overleve som verdensfelleskap. Kirkerådet og Mellomkirkelig råd har videreutvikla denne tankegangen for det utvida sikkerhetsbegrepet i heftet *Sårbarhet og sikkerhet*: vår sikkerhet er til dels avhengig av andre, og økonomisk sikkerhet på verdensbasis er noe av det som er viktigst. Velferd og bærekraftig utvikling kan ikke fungere isolert innenfor nasjonalstatens grenser i en stadig mer globalisert verden. For oss som kirkelig felleskap har dette spesielt sterk klangbunn siden vi er en del av et verdensomspennende felleskap med mange søsterkirker i land som er marginalisert i dagens globaliserte verdensordning.

Negativ filtrering: Kirkerådet og Mellomkirkelig råd ønsker flere virksomhetstyper inkludert

Utvalget har lagt seg på en forholdsvis restriktiv linje i forhold til hva det mener er bredt nok forankra i befolkningen til at det er virksomhetsområder som bør unngås som investeringsobjekter. I hovedsak dreier dette seg om noen grunnleggende internasjonale konvensjoner. Vi støtter disse negative filtrene, men ønsker også å få inn alle konvensjonene som er nevnt av i forslaget til etiske retningslinjer utarbeida av ForUMs arbeidsgruppe (dette er konvensjoner og erklæringer som omhandler menneskerettigheter, derunder barns rettigheter, faglige rettigheter, miljø, anti-korrupsjon, våpen og krig og konflikt), og å rette oppmerksomheten mot at det som er lovlig ikke nødvendigvis er etisk (og motsatt). Dette gjelder særlig i forhold til produksjon og distribusjon av tobakk, alkohol, pornografi, våpen og noen former for bioteknologi². Disse varene er ikke forbudt i Norge, men det er ikke nødvendigvis det samme som å si at det er riktig at Petroleumsfondet tjener penger på denne typen virksomhet. Her vil vi anbefale et føre-var-prinsipp om å unngå det som kan være skadelig/uetisk, skal legges til grunn: Vi bør ikke investere i denne typen virksomhet fordi faren for at den fører til vesentlige brudd på miljøhensyn, menneskerettigheter etc. er stor.. Her går vi lenger enn NOUen sitt forslag – det er i utgangspunktet bare enkelte typer våpenproduksjon som skal filtreres. Pornografi vil for eksempel, slik utvalget selv påpeker, ofte komme i konflikt med barns rettigheter i forhold til seksuell utnyttelse.

Når det gjelder investeringer internasjonalt i virksomhet av den typen som er nevnt, er det av mindre betydning at produktene er tillatt i Norge. Norge har for eksempel en

² Dette gjelder selskaper som bruker kloning av mennesker, befrukta egg eller aborterte fostre i medisinsk forskning eller terapi. I tillegg anbefaler OVF's retningslinjer en generell forsiktighetsregel for selskaper innen bioteknologiområdet.

restriktive lovgivning Norge når det gjelder alkohol og tobakk, blant annet i forhold til reklame, avgifter og restriksjoner på distribusjon for disse produktene. Det dreier seg her altså om lovlige produkter, men ikke uten kvalifikasjoner. Internasjonalt bidrar imidlertid ofte tobakks- og alkoholindustrien til aggressiv markedsføring av produktene. Våpenindustrien kan vurderes på en liknende måte: Norge har gjennom sitt legitime forsvar behov for våpenindustriens produkter. De er derfor ikke ulovlig i vårt land, men våre våpen er underlagt streng demokratisk kontroll, noe tilfelle ofte ikke er hos våpenindustriens gode kunder.

Her er det også viktig å understreke det utvalget selv påpeker: Ingen industri eller investeringsobjekter kan hevde noen rett til investeringer fra Petroleumsfondet. Fondets investeringer kan heller ikke underlegges Forvaltningslovens strenge krav til likebehandling og begrunnede vedtak. Staten står fritt til å velge hvilken virksomhet den vil investere i.

Et punkt vi mener har fått for lite oppmerksomhet gjelder underleverandører. Dette er et viktig tema som blant annet Kirkens Nødhjelp har jobba mye med, og som det må reflekteres mer rundt: Det er i dag snarere normen enn unntaket at store og kjente konserner gjør seg avhengig av en stor underskog av underleverandører. Ofte, for eksempel i tekstilbransjen, er det hos disse den egentlige produksjonen finner sted. Selskapenes behandling av økonomisk svakere og avhengige underleverandører, samt kravene til etisk praksis hos disse, er helt sentrale elementer i vurdering av deres etiske standard.

Tilsvarende problemstillinger reises når Petroleumsfondet investerer i fond som investerer som igjen investerer i andre fond.

De mange kvalifikasjonene i teksten av typen "grove" og "spesielle" brudd på menneskerettighetene må revurderes. De virker innsnevrende. Det vil naturligvis ikke være rimelig å ha retningslinjer som sier at ethvert brudd på for eksempel menneskerettigheter skal føre til uttrekk for Petroleumsfondet. Skjønnsmessig vurdering må foretas i forhold til alvorlighetsgraden av bruddene på menneskerettighetene, men den gjennomgående ordbruken i utredningen kan føre til en for snever tolkning.

Konkluderende kommentarer:

Kirkerådet og Mellomkirkelig råd stiller seg positivt til at Graver-utvalget har utarbeida og foreslått et sett med etiske retningslinjer for Statens petroleumsfond. Vi synes forslaget går i riktig retning, men vi ønsker å gå noe lenger på en del områder.

Dette gjelder i forhold til en mer proaktiv holdning til etikken: vi ønsker at også positive filtre vurderes, at investeringsuniverset utvides til å gjelde flere lavinntektsland, og at en aktiv forvaltning av Petroleumsfondet skal støtte opp om andre utviklings- og utenrikspolitiske mål som Norge ellers står for.

I tillegg ønsker vi at noen flere virksomhetsområder blir underlagt negative filtre: dette gjelder alkohol og tobakk, våpen, porno og enkelte former for bioteknologi som Den norske kirke har reagert på i andre sammenhenger.

Kirkerådet og Mellomkirkelig råd har også vurdert de etiske drøftingene som ligger til grunn for Graver-utvalgets innstilling og er i hovedsak enig i at den etiske modellen må

basere seg på en overlappende konsensus modell. Vi vil også bekrefte Stortingets vedtak basert på summen av stortingsrepresentantenes etiske refleksjon som uttrykk for en akseptabel konsensus-metode. I tillegg har vi advart mot muligheten for å lande i handlingslammelse dersom man i for sterk grad vektlegger en konsekvensbasert etikk, og trukket fram en form for konsekvensvurdert pliktetikk: Handlingen er god dersom den følger en regel som vil ha gode konsekvenser dersom den ble fulgt av alle. Dette etiske utgangspunktet mener vi gir en bedre forutsetning for å oppfordre til spirende etisk handling i fondsforvaltningsområdet.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Utviklingsminister Hilde Frafjord Johnson
 Utenriksminister Jan Petersen
 Utenrikskomiteen på Stortinget
 v/ komiteens leder Thorbjørn Jagland
 Partiene på Stortinget
 Utenriksdepartementet

Dato: 03.11.2003

Vår ref.: 98/356-6 OFT

Deres ref.:

Kommentar til St. meld 19 (2002 - 2003) En verden av muligheter. Globaliseringens tidsalder og dens utfordringer

Komiteén for internasjonale spørsmål (KISP) under Mellomkirkelig råd for Den norske kirke har fulgt arbeidet med stortingsmeldingen om globalisering med stor interesse. Vi viser blant annet til brevet "innspill til Globaliseringsmeldingen fra Mellomkirkelig råd" av 21.05.02.

Vi har gleden av å oversende en kommentar til den ferdige meldingen utarbeidet og vedtatt av Komiteén for Internasjonale Spørsmål i høst.

Andre kirkelige aktører har også kommentert Globaliseringsmeldingen. Vi viser her også til Kirkens Nødhjelps høringsuttalelse av 25.09.03.

Vi ser fram til fortsatt dialog om disse viktige spørsmål.

Med vennlig hilsen

Olav Fykse Tveit
 Generalsekretær - MKR

Sturla J. Stålsett
 leder
 (sign.)

Vedlegg

GLOBALISERINGENS MULIGHETER – FOR HVEM?

Kommentar til St. meld. nr. 19 (2003-2003): *En verden av muligheter – globaliseringens tidsalder og dens utfordringer*

fra

Komiteén for internasjonale spørsmål (KISP)
under
Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

1. Globaliseringen og kirkene

Kirkene verden over arbeider med forskjellige aspekter av den økonomiske globaliseringen, og har gjort det gjennom en årrekke. Kirkene har spesielt fokusert på at økonomisk globalisering er en politisk villet prosess, og at den må styres slik at den kommer mennesker til gode. Senest i sommer tok Det lutherske verdensforbund (LVF), som Den norske kirke er medlem av, opp økonomisk globalisering på sin generalforsamling i Winnipeg, Canada, under overskriften "transforming economic globalization".

På LVFs generalforsamling deltok delegater fra de 133 medlemskirkene, mange av disse i Afrika, Asia og Latin-Amerika. I sluttvedtaket fra generalforsamlingen beskrives den økonomiske globaliseringen som en omformingsprosess med store negative konsekvenser, ikke minst for land i sør og for kvinner. Denne prosessen har blitt drevet fram med løfter om velferd og utvikling, men har i stedet ført til økt fattigdom og ny håpløshet for millioner av mennesker. I globaliseringens tidsalder trues mer enn en milliard mennesker av sult.

I likhet med en rekke andre kirkelige vurderinger av denne situasjonen, ser LVF-vedtaket denne utviklingen som et resultat av at en bestemt økonomisk modell, nemlig nyliberalismen, har blitt dominerende over hele kloden. De rike landene har blant annet gjennom de internasjonale finansinstitusjonene og disses krav til de gjeldstyngede landene i sør bidratt til å tvinge igjennom denne økonomiske tenkemåten.

Komiteen for Internasjonale Spørsmål under Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke deler det økumeniske kirkefelleskapets vurdering av at nyliberalismen har ført til økt lidelse og urettferdighet i verdenssamfunnet. Nyliberalismen er en ideologi som i et kirkelig og teologisk perspektiv framstår som intet mindre enn avgudsdyrkelse, heter det i uttalelsen fra Winnipeg: Denne økonomiske ideologien leder til en systematisk ekskludering av de som ikke i utgangspunktet har tilgang på eiendom og kapitalressurser, den bidrar til å fortrenge og utviske det kulturelle mangfoldet, den undergraver skjøre demokratier og fører til en utarming av naturressursene. I den nyliberalistiske globaliseringens tidsalder ser vi:

- et økende gap mellom de aller rikeste og de fattige (særlig kvinner, barn og unge)
- økt marginalisering av urfolk
- utenlandsgjeld blir brukt som redskap til ny-kolonialisme

- informasjonsrevolusjonen knytter noen mennesker tettere sammen, mens majoriteten ikke har tilgang, og sakker dermed enda lenger akterut
- kirkene opplever redusert tilførsel av ressurser i en situasjon der behovet for å hjelpe nødlidende og marginaliserte øker
- arbeidsledighet reduserer folks evne til å tjene til livets opphold og presser stadig flere ut i de-humaniserende aktiviteter som menneskesmugling, handel med kvinner og barn, prostitusjon og kriminalitet.
- kapital og varer får flyte fritt over landegrensene, mens fattige mennesker får stadig mindre bevegelsesfrihet, og kriminaliseres når de søker et levebrød for seg og sin familie i andre land enn sitt eget
- nasjonale regjeringer har stadig mindre innflytelse over den politiske og økonomiske utviklingen i sitt land, og viser minskende vilje til å sette befolkningens velferd først ¹

Globaliserings-forståelsen i St.melding nr 19: En studie i skjønnskrift

Lest i dette økumeniske perspektivet framstår regjeringens globaliseringsmelding som en studie i skjønnskrift og harmonisering, til tross for den uttalte intensjonen om å unngå nettopp det, og i stedet stå for en 'nøktern tilnærming', s.9. I innledningskapittelet framstilles den økonomiske globaliseringen som en prosess som først og fremst har ledet menneskeheten til store økonomiske fremskritt i form av verdiskaping, velferd og utvikling (s.8-9). Her får en det bestemte inntrykk at den økonomiske globaliseringen stort sett bare har gevinster, men at problemet er at "gevinstene av globaliseringen fordeles ujevnt." Regjeringen mener derfor at utfordringen først og fremst er å "bidra til at flere blir satt i stand til å utnytte de muligheter globaliseringen gir", slik at "gevinstene fordeles på en mer rettferdig måte." "Forholdene må (...) legges til rette for at alle blir satt i stand til selv å dra nytte av de muligheter globaliseringen gir for verdiskaping, velferd og utvikling." (s.9).

For dem som er rammet av globaliseringens negative konsekvenser som er beskrevet ovenfor, nærmer denne beskrivelsen seg en ren fornærmelse. Deres problem er angivelig ikke at de er blitt stengt ute eller holdt nede av urettferdige strukturer, men at de selv hittil ikke har hatt evne til å dra nytte av en prosess som potensielt skal komme alle til gode. De fattigste landene har "i liten grad hatt fordeler av å delta i det internasjonale økonomiske samkvemmet"; de må settes i stand til "å høste fruktene av en aktiv deltakelse i det globale økonomiske samkvemmet." (s.10).

KISP stiller seg uforstående til at den økonomiske globaliseringens systematiske og strukturelle negative konsekvenser på denne måten dekkes til og bagatelliseres. Vi mener disse negative konsekvensene ikke dreier seg om forspilte muligheter, men at store deler av denne prosessen har vært styrt i feil retning og på feil premisser og således ført til de store skadevirkningene som vi ser, og som kirkene verden over har kritisert.

Nå viser jo St.melding nr 19, særlig når den leses i sammenheng med regjeringens Plan for fattigdomsbekjempelse og utviklingspolitikk for øvrig, som KISP ved flere anledninger har berømt, at regjeringen på ingen måte er blind for disse dramatiske globale utviklingstrekkene. Framstillingen av globaliseringens 'utfordringer' og de

¹ Lutheran World Federation (2003): *Adopted Version of Message from the Tenth Assembly.*

løsningsforslag som fremmes viser en jevnt over en mer realistisk beskrivelse av situasjonen. I framstillingen av Verdensbanken legges det for eksempel stor vekt på de reformer denne institusjonen har vært igjennom de senere år (s. 58-59). Her nevnes strukturalpasningspolitikken sine negative sosiale og politiske konsekvenser i klartekst. Det underslås imidlertid at strukturalpasningstiltakene har vært en av de sentrale drivkreftene i den økonomiske globaliseringen. Reformene av Verdensbankens virksomhet var nødvendige nettopp fordi den nyliberalistiske økonomiske politikken banken fremmet gjennom disse strukturalpasningskravene viste seg å slå totalt feil og få dramatisk negative følger. Når det nå er blitt viktig å ta på alvor globaliseringens sosiale dimensjon er det på bakgrunn av de negative sosiale konsekvenser den samme globaliseringen har fått.

KISP mener derfor at det harmoniserende perspektivet som St. melding nr 19 anlegger på den økonomiske globaliseringen er inkonsekvent og misvisende, og bidrar til å tildekke viktige årsakssammenhenger. Uten å forstå disse sammenhengene vil det bli vanskeligere å formulere en politikk for å rette opp skadevirkningene.

Globaliseringens utfordringer: Noen viktige enkeltspørsmål

Blant de mange spørsmål Globaliseringsmeldingen tar opp og som det hadde fortjent nærmere kommentar, vil vi her med henvisning til hva vi tidligere har påpekt i høringsuttalelsen begrense oss til kort å kommentere tre viktige problemfelt: Gjeld, sikkerhet, og religionens rolle i globaliseringen.

Illegitim gjeld

Regjeringen, i særlig grad representert ved utviklingsministeren, har tidligere vist vilje og evne til å sette gjeldsspørsmålet høyt på dagsorden, og ta nye initiativ for å få til framdrift i gjeldslette og -slette, særlig for de fattigste landene, jfr. *Gjeldsplanen* fra 1998. Fra mange gjeldstyngede land i Sør har det lenge vært fremmet et krav om at etiske og politiske forhold rundt gjeldens opprinnelse i større grad må tillegges vekt. Som kjent sliter mange land med å tilbakebetale lån som ble gitt til klart udemokratiske regimer og som ble brukt til meningsløse prestisjeprosjekter eller gikk til å øke disse makthavernes private formue. Også utlåner bærer et moralsk og politisk ansvar i slike tilfeller. I dag er hele ansvaret hos låntaker. Det er dette en ønsker å fokusere på gjennom uttrykket 'illegitim gjeld'.

Det lutherske verdensforbund vedtok på sin generalforsamling i Winnipeg i sommer å arbeide for at dette perspektivet blir tatt på alvor. Her hjemme har Kirkens Nødhjelp og Changemaker også drevet et aktivt arbeid for å fremme denne tenkemåten. Dette stiller vi oss bak.

Vi er klar over at det vil være behov for en nærmere presisering av begrepet illegitim gjeld, eller eventuelt 'diktatorgjeld', for at dette skal kunne bli politisk operasjonaliserbart på en forsvarlig måte.

Vi er også opptatt av at en eventuell sletting av gjeld som erklæres som illegitim ikke kommer i stedet for tiltak for å lette gjeldsbyrden til de aller fattigste landene. Vi støtter likevel fullt ut kravet om at denne problemstillingen knyttet til det moralske ansvar for

utlån og tilbakebetaling må anerkjennes både av norsk myndigheter og internasjonalt. Dette kunne vært tatt opp i Globaliseringsmeldingen (s.55-56). Det bør etter vårt syn uansett bli en del av oppfølgingen av meldingen. Sammen med Kirkens Nødhjelp ber vi derfor norske myndigheter om å anerkjenne illegitim gjeld-perspektivet, og sette i verk en utredning av mulige måter å operasjonalisere begrepet på i utviklingspolitikken.

En mulighet er at det opprettes en nøytral, ikke-donorstyrt tredjepart som kan definere hva som er illegitim gjeld. Tre mulige kriterier for å bestemme om gjeld er illegitim er

1. om belastningen ved å tilbakebetale gjeld truer menneskerettigheter i landet,
2. om lånet er tatt opp til illegitime formål, og
3. at gjelden har vokst til uhåndterbare proporsjoner.

Sårbarhet og sikkerhet

Gjennom vår studie *Sårbarhet og sikkerhet* fra 2000 (revidert engelsk utgave 2001) har KISP tatt til orde for et fornyet etisk og politisk perspektiv på viktige utfordringer i sikkerhetspolitikken i dagens verden. I kapittelet med nesten samme overskrift i globaliseringsmeldingen hadde vi håpet at framstillingen av den sårbarheten som de fleste er enige om er et framtreddende trekk ved vår post-industrialiserte verden, hadde vært mer nyansert.

Som vår studie forsøker å få fram er det – ikke minst i møte med terrortrusselen – avgjørende å få fram at sårbarhet også representerer en umistelig etisk og menneskelig ressurs. Sårbarhet er ikke sikkerhetens motsetning, men en forutsetning for menneskelig felleskap og etisk handling. Derfor skal sårbarheten beskyttes ikke elimineres.

Sårbarheten er ikke symmetrisk. Den er ikke likt fordelt. Selv om det er sant at ”(s)ikkerhet er et like relevant for fattige land og befolkningsgrupper som for oss i den rike delen av verden” (s.116), er det like fullt mer og mer tydelig at de rikes – vår -- sikkerhet fremmes på bekostning av de fattiges sikkerhet og overlevelse. Det ser vi ikke minst når det gjelder ressursprioriteringer. Mens verden har vanskeligheter med å finne penger til å finansiere oppnåelsen av de relativt beskjedne millenniumsmålene, har man til nå ikke hatt nevneverdige vansker med å finne dekning for de 200 milliarder dollar som invasjonen og okkupasjonen av Irak har kostet.

Gjennom denne tilsynelatende likestillingen av deres og vår sikkerhet framstår globaliseringsmeldingen igjen som harmoniserende. Viktige konfliktlinjer i verdenssamfunnet underslås. Lest under ett mener KISP at den politikken som det taes til orde for i dette kapittelet i globaliseringsmeldingen primært er rettet inn mot å ivareta ’vår’ sikkerhet – det er i mindre grad en global sikkerhet, sikkerheten for de mest utsatte land og befolkningsgrupper som her står i sentrum.

Religion og globalisering

I analyser av globaliseringsprosessens kulturelle dimensjon blir religionenes fornyede rolle i den internasjonale offentlighet gjerne tilkjent stor vekt. Det er derfor overraskende at kulturkapittelet i globaliseringsmeldingen bare så vidt nevner dette

fenomenet, s. 96. Særlig sett på bakgrunn av religionenes store betydning i forholdet til fred og sikkerhet, er dette overraskende.

Religionene er både potensielle kilder til konflikt og representerer store ressurser for fredsbygging og forsoningsarbeid. Vi er glade for at regjeringen i sitt viktige fredsbyggende arbeid i flere deler av verden, som for eksempel i Sudan og på Sri Lanka, har gitt oppmerksomhet til den religiøse dimensjonen ved disse prosessene, og tatt aktivt hensyn til den i de politiske strategier en har valgt. Vi skulle gjerne sett at denne innsikten og erfaringen fra regjeringens eget arbeid med den religiøse dimensjonen i fredsbyggende arbeid var tatt mer direkte inn i beskrivelsen av globaliseringens kulturelle og sikkerhetspolitiske utfordringer.

NOTAT ANG. SAK MKR 10/04.12

Saksdokumenter:

Programnotat for kirkelig arbeid med flyktninger og innvandrere
Invitasjon til deltakelse i forprosjektet

Sammendrag:

I snart ett år har ei gruppe kirkelige aktører vurdert mulighetene for å opprette et nettverk for kirkelig arbeid med flyktninger og innvandrere. Den innledende fasen med diskusjoner og sonderinger har ført fram til et programnotat som ligger vedlagt. I tillegg ønsker man på det nåværende tidspunkt å gå inn i et forprosjekt der en person ansettes i tre måneder for å kartlegge den enkelte aktørs behov og forventninger i forhold til etableringen av et mer permanent nettverk (se vedlagte brev fra Norges kristne råd).

MKR ønsker å bidra med sin faglige kompetanse i nettverket, samt å bruke sitt nettverk. MKR ønsker også å bidra med kontakt med myndighetene, både for å fremme samarbeid og for å være en kritisk røst. Deltakelse i nettverket gir også Rådet en verdifull sjanse til å orientere seg mot lokale behov i Den norske kirke og støtte opp under disse.

Når forprosjektet er avslutta vil MKR få saken framlagt for å vedta hvilken tilknytning Rådet skal ha til nettverket på mer permanent basis.

PROGRAMNOTAT

Innledning

Kirkelig arbeid med flyktninger er et nettverk som består av følgende:

- Diakonhjemmet
- Diakonissehuset Lovisenberg
- Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon
- Stiftelsen Kirkens Bymisjon, Oslo
- Kirkens Nødhjelp
- Kirkens Sosialtjeneste
- Kristent Interkulturelt Arbeid
- Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke
- Norges kristne råd
- Pinsekirken i Bærum
- Stiftelsen Betanien, Oslo
- Stiftelsen Signo
- Venneses Samfunn Kvekerne

Nettverket ble etablert som et resultat av at UDI utfordret kirkelige aktører på å arbeide i forhold til flyktninger i Norge, spesielt med integrering i kommunene.

Hensikten med nettverket er:

- å styrke kirkenes arbeid for innvandrere og flyktninger, gjennom kompetansebygging og informasjonsutveksling
- å være et felles kontaktpunkt for kirkelige aktører som arbeider for innvandrere og flyktninger i forhold til UDI
- å koordinere kirkenes arbeid for flyktninger og innvandrere, se helhet

Nettverket skal ikke være operasjonelt, men drives av de tilsluttede sammenhengene.

Grunnleggende verdier og holdninger

1. Flyktninger og "fremmede" er spesielt omtalt i Bibelen. De er av forskjellige årsaker rykket opp fra sin sammenheng og befinner seg i en smertefull situasjon med særlige behov, både fysisk og psykisk, sosialt og åndelig. Den kristne kirke har tradisjon for å vise en aktiv og omsorgsfull holdning overfor dem. Kirkene er aktive operatører i det internasjonale samfunn og oppfattes som seriøse samarbeidspartnere av offentlige myndigheter. Det store antall flyktninger i verden utfordrer kirkene mer enn noen gang.
2. Alt arbeid for flyktninger må ta utgangspunkt i deres situasjon og behov – ikke i kirkens. Det er derfor et diakonalt perspektiv som må legges til grunn for kirkenes engasjement. Med diakoni menes kirkens praktiske omsorgsarbeid som særlig skal rettes mot nødlidende og dem med størst behov. Diakoni er kjærlighetshandlinger som har sin kilde i Guds kjærlighet til oss. De står derfor i evangeliets tegn og kan sees på som en forkynnelse av evangeliet uten ord.
3. Mange av flyktningene gir også til kjenne at de har åndelige og religiøse behov. De kommer fra religiøse fellesskap i sine hjemland. Når en vet hvor viktig den religiøse identiteten er for hele selvpplevelsen, vil det være av stor betydning å imøtekomme disse behovene. Mange afrikanere sør for Sahara har en eller annen form for kristen bakgrunn. Noen flykter fra sitt hjemland på grunn av religiøst motivert forfølgelse. Også mange med bakgrunn i andre religioner har lengsler etter og interesse for kristen tro.
4. En kjerneverdi i kirkens virksomhet generelt er ordet respekt. Det innebærer en anerkjennelse av det enkelte menneskes rett til å bestemme over sin egen kropp og

sitt eget liv. Denne rett kan bli svekket når et menneske befinner seg i en avhengighetssituasjon og uten de vanlige kjente sosiale rammer rundt seg. De som vil være hjelpere har derfor et særlig ansvar overfor flyktninger. De er i en ekstremt sårbar situasjon.

5. Inkludering i sosialt fellesskap og nettverk er en særlig sentral diakonal oppgave. Dette innebærer muligheten for et tilfredsstillende hverdagsliv i naturlig samhandling og samvær med andre. I et slikt gi – og – få -forhold blir ikke en av partene stigmatisert som spesielt hjelpetrengende. Menigheten er for kirken den sentrale arena for dette og vil kunne spille en konstruktiv rolle når det gjelder bosettingsproblematikken og integreringen i lokalsamfunnet. Også i dette arbeidet vil vi fokusere på at vi vil arbeide mer med flyktninger og innvandrere enn for.
6. Arbeidsmetoder i flyktningearbeidet vil varierte etter hvilken oppgave menigheten og kirken tar på seg:
 - Som driftsoperatør for flyktningemottak vil arbeidet være strengt regulert og normert av offentlige forskrifter.
 - Menigheter som vil arbeide inne i mottakene vil også måtte forholde seg til disse forskriftene.
 - Dersom flyktninger og asylsøkere blir invitert inn i menighetens fellesskap står en naturlig nok friere. Men også da må menigheten vise den nødvendige respekt for deres personlige og kulturelle integritet.
7. Både kirkene og de lokale menighetene har en forpliktelse til å lytte til flyktningene. Det gjelder ikke bare deres begrunnelse for å forlate sitt land. Viktigere er det at deres røst blir hørt, at deres erfaringer kommer til orde, at deres oppfatninger blir kjent. Det kan åpne opp lukkede kristne fellesskap som er seg selv nok, det kan gi impulser til å endre syn og holdninger, det kan gi ny refleksjon med betydning for vår egen utforming av den kristne tro. Slik sett kan flyktninger representere en berikelse. Alle menigheter har også et særlig ansvar for å være seg bevisst hva slags kultur og ritualer de har og hvordan dette kan virke på flyktninger.
8. Det er viktig for kirkene selv og for offentlige samarbeidspartnere at kirken framstår med en tydelig kristen profil. Ingen er tjent med at den nedtones eller utviskes. Dette må gi seg utslag i at kirken viser respekt, forståelse og fintfølelse.

Oppgaver

Nettverket skal konsentrere seg om følgende oppgaver:

a. Mobilisere det lokale nettverket i kirkene

Vi ønsker å utfordre og mobilisere kirkelige aktører på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå til engasjement for og samarbeid med innvandrere og flyktninger, idet vi tror at det å bidra til integrering, inkludering og mobilisering av innvandrere og flyktninger er en viktig side ved det å være kirke i det norske samfunnet. Flyktningearbeid faller naturlig inn i diakoniens mandat.

I dette arbeidet vil nettverket sørge for kompetansebygging og informasjonsutveksling gjennom kurs, utgivelser og lignende, samt bidra til å spre "solskinshistorier" og kartlegge ressurspersoner og tiltak lokalt.

b. Være et kompetansenettverk for UDI og for kirkers arbeid for integrering av flyktninger og innvandrere

Vi ønsker å profilere oss, i første rekke i forhold til UDI, som et nettverk som har tilgang på kompetanse om religion, og som vil utfordre til å sette betydningen av religiøse spørsmål og behov på dagsorden i forhold til arbeidet med flyktninger og innvandrere.

I dette arbeidet er det naturlig for nettverket å trekke på ressurser som Kristent Interkulturelt Arbeid, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn m.fl. representerer. I tillegg kan det vurderes i hvilken grad kirkelige forsknings- og utdanningsinstitusjoner kan involveres med sin kompetanse i dette arbeidet.

Samtidig som vi ønsker å være en samarbeidspartner for UDI, ønsker vi også å være et kritisk korrektiv.

Vi ønsker å bidra til god kommunikasjon mellom UDI og kirkelige aktører lokalt og nasjonalt.

c. Mobilisere den spesialiserte diakonien til tiltak for flyktninger og innvandrere

Det er vanskelig å planlegge institusjonelt arbeid med flyktninger ettersom det primært kreves fleksibilitet. Vi ønsker allikevel å vurdere hvorvidt kirkelige institusjoner kan brukes i det institusjonaliserte arbeidet for innvandrere og flyktninger, enten for å drive permanente asylmottak eller som beredskap i spesielle situasjoner.

Vi ønsker i forlengelsen av dette også å utvikle en beredskap gjennom:

- brohodetenkning (for eksempel: koble metodister fra Liberia med norske metodister)
- kartlegging av institusjoner og ressurspersoner

d. Engasjere seg i holdningsskapende arbeid

Dette gjelder både i og utenfor kirken.

Veien videre

Det tas skritt for å ansette en person i en prosjektstilling for en begrenset periode for å utrede mulighetene for å etablere dette nettverket, økonomisk og institusjonelt, herunder utrede om det er mulig å ansette en person som kontaktperson for nettverket.

Denne prosjektstillingen lønnes av nettverket etter følgende retningslinjer:

- det tas sikte på en 3-måneders stilling
- finansieringen står medlemmene i nettverket for
- bidragene fra de enkelte medlemmer står i forhold til deres størrelse

Oslo, november 2003

Victor Calvert
Jarle Johansen
Lars-Erik Nordby
Johan Arnt Wenaas
Ørnulf Steen
Knut Refsdal

- Diakonhjemmet
- Diakonissehuset Lovisenberg
- Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon
- Stiftelsen Kirkens Bymisjon, Oslo
- Kirkens Nødhjelp
- Kirkens Sosialtjeneste
- Kristent Interkulturelt Arbeid
- Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke
- Pinsekirken i Bærum
- Stiftelsen Betanien, Oslo
- Stiftelsen Signo
- Vennenes Samfunn Kvekerne
- Frelsesarmeen
- Frikirkelig Studieforbund

Oslo 29.01.04

Integrering av flyktninger og innvandrere i norske lokalsamfunn er en utfordring for hele den frivillige sektor i vårt land. Både menigheter i de ulike kirkesamfunn, regionale og nasjonale nivåer i kirkesamfunnene og diakonale organisasjoner og institusjoner har et medansvar i å svare på denne utfordringen. På bakgrunn av dette har Norges kristne råd, etter oppfordring fra sentrale diakonale aktører, i løpet av det siste året tatt ansvar for en prosess der ulike aktører i arbeidsfeltet har vært sammen for å se på muligheten for etablering av et nettverk som på ulike måter kan styrke kirkenes arbeid for innvandrere og flyktninger.

Dere som mottar dette brevet har i løpet av 2003 fått invitasjon til å være med på samlinger der man har informert hverandre gjensidig om aktiviteter i feltet og drøftet muligheten for et slikt nettverk.

Til siste møte som ble avholdt 13.januar forelå utkast til et programnotat som ble bearbeidet av de tilstedeværende. Notatet i endelig form vedlegges dette brevet. Vi viser til den siste delen av notatet der man foreslår at det opprettes en prosjektstilling for tre måneder for å utrede mulighetene for å etablere et slikt nettverk. Vi ser for oss følgende arbeidsoppgaver for en slik prosjektstilling:

- Klarlegge den enkelte aktørs mulige behov og forventninger i forhold til etablering av et mer permanent nettverk.
- Utarbeide et konkret forslag til målsetting og organisering av et mulig nettverk.
- Begynne et arbeid med å skape oversikt over offentlig støtte til ulike tiltak på ulike nivå, inkludert drift av mottak
- Begynne et arbeid med å kartlegge kompetanse innenfor feltet gjennom å samle oversikt over aktuelle ressurspersoner og miljøer.

Underhaugsveien 15

Postboks 5816 Majorstua

0308 Oslo

Internett:

www.norgeskristnerad.org

Telefon: +47 22 93 28 50

Telefaks: +47 22 93 28 69

E-post::

nkr@ekumenikk.org

Bankgiro:

3000.15.27955

Org.nr.: 971 273 577

Kostnadene til en tre måneders prosjektstilling er beregnet til kr.100.000. På grunnlag av konklusjonene i møtet 13. januar, anmoder Norges kristne råd dere som er mottakere av dette brevet om å bidra til den foreslåtte tre måneders prosjektstillingen. Uten å foreskrive en konkret fordeling av bidragene, vil vi foreslå at de større aktørene, m.a.o. ulike diakonale organisasjoner/institusjoner tar en større andel enn de mindre deltakerne i nettverket.

Av hensyn til arbeidet med å rekruttere en person til prosjektstillingen, og for å kunne avslutte dette arbeidet før sommeren, ber vi om snarlig tilbakemelding, senest innen fredag 6.februar. Ta gjerne kontakt dersom det er noe dere vil spørre om.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'O. H. H.' or similar, written in a cursive style.

råd

Vedlegg

Orientering om arbeidet med diakonatet til Mellomkirkelig råds møte 16.-17.2.2004

1 Bakgrunn

Kirkemøtet vedtok i 2001, på bakgrunn av innstillingen "Embetet i Den norske kirke", følgende:

KM 10/2001, Kirkemøtets vedtak, pkt. 2:

"2. Kirkemøtet ber Kirkerådet igangsette en prosess for å komme til en videre avklaring av følgende problemstillinger:

- A. Muligheten for å tenke på en ny måte om diakonatet, i forhold til vår kirkes forståelse av preste- og bispetjenesten. I denne forbindelse bør også tanken om et såkalt samlediakonats utredes."

Kirkemøtet ba om å få saken tilbake i 2004.

2 Innstillingen "Embetet i Den norske kirke" som bakgrunn for Kirkemøtets vedtak

Når det gjaldt forståelsen av diakonatet, var komiteens innstilling til Kirkemøtet delt. Et flertall la hovedvekten på at en luthersk forståelse av embetet ikke åpner opp for et treleddet embetet som diakon-, prest- og bispeembetet, men at embetet konstitueres av forvaltningen av ord og sakrament som er forbeholdt presteembetet. Bispeembetet bør i så måte forstås som en spesiell form av presteembetet. Diakonens hovedoppgave, de gode gjerninger rettet mot nesten, må betraktes som frukt av troen og som følge av evangeliets forkynnelse. Når embetet forstås som den trosskapende tjeneste med nådens midler, ord og sakrament, så ville det, ifølge komiteens flertal, skape en uheldig sammenblanding av lov og evangelium når diakonatet integreres i det kirkelige embetet. Diakonien ble, av flertallet i komiteen, oppfattet som konsekutiv, som en følge av evangeliet, og ikke som konstitutiv for troen.

Et mindretall i komiteen ønsket å se på embetet på en annen måte, idet embetet eller ministerium ecclesiasticum ikke bare omhandler forvaltningen av ord og sakrament, men omfatter flere ulike oppdrag og en mer variert kompetanse. Mindretallet ønsket en nærmere utredning "om- og eventuelt hvordan- vi kan tenke oss et permanent og karitativt diakonat som en del av det guddommelig innstiftede embetet som forvalter de nådemidler kirken henter sin livskraft fra." (107) Mindretallet mente også at evangeliets forkynnelse både handler om den verbale forkynnelsen, det tradisjonelle kommunikative kjernestedet i vår lutherske tradisjon, men også om kjærlighetsgjerningene og andre måter for ikke-kognitive/verbale uttrykk for kommunikasjon som et viktig ledd i evangeliets forkynnelse. I et slikt perspektiv ville man unngå en uheldig sammenblanding av lov og evangelium. Diakonaten ville kunne anses som en funksjon av det kirkelige embetet og diakonene burde dermed ordineres for å synliggjøre deres særoppdrag innefor det kirkelige embetet.

Kirkemøtet understreket i sin behandling av denne saken, at det trengtes videre utredning før man kunne komme til en konklusjon.

Videre ble det understreket at man måtte ta hensyn til utviklingen i våre søsterkirker og konsultere dem når det gjelder forståelsen av embetet og diakonatet.

Med bakgrunn i denne behandlingen under Kirkemøtet 2001, bør oppgaven nå være å legge til rette for en nytenkning omkring ordninger for et kirkelig embete, basert på Skrift og Bekjennelse, som samtidig er i samsvar med kirkens oppdrag i dag. Det er en stadig ny oppgave å vurdere hvilke tjenester kirken trenger og hvordan disse tjenestene bør utformes og forstås, både i lys av Den norske kirkens bekjennelsesmessige tradisjon og i lys av kirkens økumeniske selvforståelse og behov i dag.

3 Utviklingen i våre søsterkirker

I de senere års arbeid med embetsspørsmål i Den norske kirke har man lagt stor vekt på betydningen av økumeniske avtaler og behovet for å konsultere søsterkirkene i det teologiske arbeid med embetsforståelsen.

Den norske kirkes engasjement innenfor Porvoofellesskapet mellom de britiske og irske anglikanske kirker og lutherske kirker i de nordiske og baltiske land har forsterket dette behovet, men også de forpliktende avtalene med Metodistkirken i Norge og med Felleskapet av Protestantiske Kirker i Europa, Leuenberg kirkefellesskapet.

Gjennom undertegnelsen av Porvooverklæringen har Den norske kirke forpliktet seg til "å arbeide for å nå fram til en felles forståelse av diakontjenesten". (Porvooverklæringen, 58.b.vii) Forståelsen av diakonatet har vært gjenstand for en lang rekke studieprosesser, konsultasjoner og samtaler mellom våre kirkesamfunn. Det pågår for tiden et stort arbeid med forståelsen av diakonatet i den evangelisk-lutherske kirken i Finland ("Vigda att tjäna. Betänkande avgivet av ämbetsstrukturkommittén tillsatt av evangelisk-lutherska kyrkan i Finland år 2000"), og Svenska Kyrkan har hatt flere reformprosesser de senere år. Felles for begge kirkene er at diakonatet får et tydelig ståsted innenfor det kirkelige, ordinerte embetet, samtidig som spørsmålet om samlediakonater og diakonenes liturgiske funksjoner ikke er løst. I de baltiske lutherske kirkene er diakonatet en del av et treleddet ordinert embete.

Når det gjelder de anglikanske kirkene, har diakonatet alltid har vært en del av et tredelt embete og stort sett et introduksjonsstadium til presteordinasjonen. Utviklingen i disse kirkene går nå i retning av at man ser behovet for diakonatet som en permanent tjeneste som inngår i kirkens totale oppdrag for verden. "We envisage a distinctive diaconate alongside the so-called 'transitional' diaconate." (*"For such a time as this. A renewed diaconate in the Church of England"*, viii.)

Tendensen i de nordiske lutherske kirkene er å integrere diakonatet i det kirkelige embetsmønsteret ut fra forståelsen av embetet som kirkens tjeneste og oppdrag som skjer på flere måter enn man tradisjonelt har tenkt inn i selve "embetet" som forvaltningen av ord og sakrament. Med bakgrunn i disse overveielsene skapes det forskjellige tredelte ordinerte tjenestestrukturer som omfatter diakon, prest og biskop.

Tendensen i de anglikanske kirkene er at man forstår diakonatet i mye større grad enn før som en selvstendig og nødvendig del av det ordinerte embetet med et klart fokus på "tjenesten for nesten". Dog ønsker man ikke å trekke tydelige skillelinjer mellom tjenesten i det gudstjenestelige rommet og tjenesten utenfor.

Selv om man altså innenfor Porvoofellesskapet ikke har kommet frem til én felles forståelse og praksis når det gjelder diakonatet, er det interessant å se at kirkene nærmer seg hverandre i deres forståelse av diakonatet, og at man lærer av hverandre. En fornyet forståelse av kirkens tjenestestrukturer er dermed ikke noe som kirkene blir pålagt gjennom sine forpliktende

avtaler med andre kirker, men resultatet av en dialog- og læringsprosess. Kirkene berikes av å bli kjent med hverandres tradisjoner og teologiske forståelse av seg selv og utfordres til å tenke gjennom sine egne tradisjoner. De økumeniske avtalene er ikke en trussel mot kirkenes egen identitet, men en berikelse og en utfordring til å tenke gjennom om ens egne ordninger er tjenlige og i samsvar med evangeliet og bekjennelsen.

Porvooavtalen bygger på den forståelsen som er gitt i §32j) i fellesuttalelsen, der det vises til det tredelte embetet som tjenlig for kirkens tjeneste og oppdrag: "Den grunnleggende enhet i det ordinerte embete uttrykkes i tjenesten med ord og sakrament. I Kirkens liv har denne enhet fått ulike former. Det tredelte embete med biskop, prest og diakon ble det vanlige mønster i Kirkens første århundrer og opprettholdes fortsatt av mange kirker, om enn ofte ufullstendig. 'Det tredelte embete med biskop, prest og diakon kan i dag tjene som et uttrykk for den enhet vi søker og også som et middel til å oppnå denne enheten' "

Selve avtalen forplikter de undertegnende kirker "til å hilse velkommen personer som i en hvilken som helst av våre kirker er biskoppelig ordinert eller vigslet til embetet som biskop, prest eller diakon, til – etter invitasjon og i samsvar med de regler som til enhver tid gjelder – å gjøre tjeneste i det same embete i vertskirken, uten ny ordinasjon eller vigsling (58b (v)). Videre forplikter den at man arbeider videre for å nå fram til en felles forståelse av diakontjenesten. (58b (vii)). Porvooavtalen i seg selv pålegger ikke kirkene å ha én bestemt forståelse av forholdet mellom diakonatet og preste/bispetjenesten, men avtalen baserer seg på en forståelse i felleserklæringen, der det legges til grunn at det tredelte embetet i dag kan være et uttrykk for kirkens enhet og et middel til å oppnå en slik enhet, slik den allerede ble formulert i BEM-dokumentet tidligere.

Gjennom avtalen blir vi med andre ord utfordret til å se våre egne ordninger i lys av den forståelsen som ligger til grunn for kirkens enhet innenfor Porvoo-fellesskapet.

Porvooavtalen pålegger medlemskirkene gjennom det at man er en del av et større fellesskap å se på ens egne ordninger i lys av ens kirkelige identitet som søsterkirke.

Med bakgrunn i dette bør man stille spørsmålet

- a.) om ordningen for diakontjenesten i Den norske kirke i sin nåværende form og diakontjenestens status og forståelse er i samsvar med kirkens behov for en diakonal tjeneste og ønsket om å være en tjenende kirke, og
- b.) hvordan ordningen for diakontjenesten i vår kirke kan berikes og utfordres av den teologiske tenkningen omkring diakonatet i våre søsterkirker.

4 Grunnleggende refleksjoner til målet for denne utredningen og terminologien

I denne utredningen mot Kirkemøtet 2004 er det gjort 2 grunnleggende valg når det gjelder terminologien: For å unngå en ensidig fokusering på makt- og hierarkiske strukturer brukes begrepet "embetet" minst mulig. Så langt mulig brukes begrepet "tjeneste" for å synliggjøre innholdet og meningen med de særskilte ordningene og tjenestestrukturere som finnes i kirken. Av samme grunn skal det i denne utredningen også brukes betegnelsen "diakontjenesten" i størst mulig utstrekning, fremfor diakonatet. For presisjonens skyld brukes det også det latinske begrepet "diakonia" når hele den kirkelige tjenesten skal omtales.

Fokuset bør med andre ord ligge på hvordan Guds oppdrag for kirken kan virkeliggjøres på best mulig måte og til evangeliets fremme gjennom tjenesten for hverandre, og ikke på hvem som har mest makt i de kirkelige hierarkiene. Målet må være at Den norske kirke gjennom sine tjenestestrukturer synliggjør at den ønsker å være en tjenende kirke, der den diakonale virksomheten er en integrert og nødvendig del av kirkens oppdrag. Tjenestene er ikke innstiftet for seg selv, men fordi man ser behovet for særskilte ordninger som tilrettelegger

forskjellige måter å forkynne evangeliet på. For å kunne vurdere, hvorvidt diakonatet bør være en del av et treleddet ordinert embete, vil det være nødvendig både å se på innholdet i diakonatet og på forståelsen av "embete" og "ordinasjon" i vår tradisjon.

Målet for en slik utredning må være:

Hvordan kan det lages vilkår og tjenestestrukturer i Den norske kirke for at diakonien kan få den plass og den betydning for kirkens liv som den trenger?

Hva må til for at kirkens identitet som en tjenende kirke i større grad kan bli synliggjort?

Hvordan kan diakontjenesten styrkes som en nødvendig og påkrevd del av kirkens virke?

I denne sammenheng bør man også stille spørsmålet: Er de nåværende ordningene, der diakonatet er en vigslet tjeneste, sakssvarende?

Hvilke føringer legger vår identitet som luthersk kirke på utformingen av tjenestestrukturene, og kan en eventuell åpning mot et treleddet embetet integreres og forenes med vår konfesjonelle identitet? I denne sammenheng vil det også være nødvendig å drøfte forståelsen av den diakonale tjenesten i lys av spørsmålet om forholdet mellom kirkens oppdrag i verden og kirkens oppdrag med ord og sakrament.

5 Kirkens diakonale oppdrag og lutherske selvforståelse

Kirken har opprettet spesielle tjenester for å kunne oppfylle sitt oppdrag i verden. Tjenestene og de konkrete ordningene i seg selv er ikke guddommelig og uforanderlig, men bør til enhver tid ses under synsvinkelen: Hva er tjenlige ordninger for kirken for at den kan følge sitt oppdrag?

Kirkens selvforståelse må være knyttet til kirkens oppdrag, mer enn til spesielle strukturer og ordninger som er uforanderlige, samtidig som kirken trenger strukturer for å kunne fungere som kirke i verden. For å fullføre sitt oppdrag, trenger kirken personer som er offentlig og vedvarende ansvarlige for å sørge for at kirkens liv og vitnesbyrd om Jesus Kristus blir ivaretatt, og ord og sakrament forvaltet rett.

Spørsmålet som i vår sammenheng gjerne blir stilt, er:

- Finnes det en uforanderlig og entydig luthersk forståelse og tolkning av tjenestestrukturene generelt, og diakontjenesten spesielt?
- Vil en utforming av tjenestestrukturene i vår kirke, der diakontjenesten blir en del av en treleddet ordinert tjeneste, der tjenestene er sidestilt ut fra en oppgavespesifisering, komme i kollisjon med en luthersk forståelse av presteembetet som det den ene tjenesten med forvaltningen av ord og sakrament?
- Hvordan skal man forstå den diakonale tjenesten i kirken – som en konsekutiv følge av evangeliets forkynnelse, eller som en del av selve forkynnelsen og kirkens oppdrag i verden.
- Hvordan skal man tilrettelegge forholdet mellom kirkens historiske konfesjonelle tradisjon når det gjelder den konkrete utformingen av embedsstrukturene og behovet for en revisjon ut fra kirkens konkrete behov og vår identitet som søsterkirke?

6 Diakontjenesten i historisk lys

Når man studerer den diakonale tjenestens historie fra oldkirkelig tid av, blir det tydelig at det ikke fantes én entydig forståelse av denne tjenesten. Diakonenens tjeneste tilpasset seg tidens behov, og har dermed ikke vært klart definert, verken når det gjelder oppgavefelt eller

forståelse innenfor menighetens strukturer. Kanskje er det nettopp dette faktum, den diakonale tjenestens åpenhet, som kan bidra til å gi den en riktig og viktig plassering i kirkens tjenestestruktur.

En interessant grunnlinje i den diakonale tjenestens historie er dog at *diakonia* alltid ble forstått som et bindeledd mellom kirkens forvaltning av ord og sakrament, brødet og Kristi legeme og blod som deles ved nattverdbord, og brødet som deles med de fattige og trengende. *Diakonia* har bidratt til å synliggjøre Kristi tilstedeværelse i verden – både i kirken og utenfor kirken. Det har derfor vært naturlig å se at det diakonale ansvaret som Guds folk bærer er et ansvar i bønn, tilbedelse og omsorg for hele mennesket. Dermed har den diakonale tjenesten på mange måter vært et bindeledd mellom Kirkens gudstjenestefeirende sentrum og verden som trenger omsorg. Det vil derfor være feil å plassere den diakonale tjenesten bare "innenfor" eller "utenfor" en gudstjenestelig forståelse av Kirkens liv.

Det innebærer allikevel ikke at diakonenes tjeneste er den samme som prestenes tjeneste, forvaltningen av ord og sakrament, og biskopenes tilsynstjeneste. De har hver for seg sin tjeneste og tjener hver på sin måte Guds oppdrag i verden. Deres tjeneste defineres nettopp ut fra det spesielle oppdraget de har for kirken og menighetene. De utfyller hverandre, uten å konkurrere med hverandre.

For å avklare kirkens forståelse av diakonatet, vil det være nødvendig å se nærmere på kirkens forståelse av preste- og bispetjenesten. Det er ikke mulig å redefinere diakontjenesten uten at man også relaterer den til forståelsen av preste- og bispetjenesten.

Til det videre arbeid og prosessen mot Kirkemøtet 2004:

- Mellomkirkelig råds sekretariat utarbeider et sakspapir som skal legges frem på Kirkemøtet 2004.
- Det er etablert en ressursgruppe fra forskjellige fagmiljøer som kommer med innspill og kommentarer underveis. Ressursgruppen består foreløpig av Kristin Fæhn (sekretariat Kirkeavdeling), Kjell Nordstokke, Guro Helgren, Øystein Larsen og Astrid Sandsmark. Kirkerådet skal på sitt møte i mars ha en foreløpig drøfting av saken. Teologisk Nemnd trekkes inn i arbeidet med sakspapiret. Sekretariatet utarbeider sakspapiret under konsultasjon av våre søsterkirker.
- Mellomkirkelig råd og Kirkerådet drøfter saksfremlegget på sine møter i juni og september.
- Bispemøtet konsulteres før rådenes behandling, og avgir sin uttalelse etter rådenes behandling før saken oversendes Kirkemøtet.

Mellomkirkelig råd bes om å komme med innspill til sekretariatet, både i forhold til prosessen mot Kirkemøtet, og for å gi politiske føringer til sekretariatets arbeid.

SDI 6.2.2004

Sak MKR 10/04.14: Orientering om styringsforhold på utlendingsfeltet

Sammendrag:

Kommunal- og regionaldepartementet har sendt ut et forslag til endringer i utlendingsloven (styringsforhold på utlendingsfeltet) på høring. Mellomkirkelig råd har også mottatt et brev fra Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) som uttrykker sterk bekymring for innholdet i endringsforslaget.

Generelle instruksjoner fra departementet til UDI

Hovedpoenget med endringen som foreslås er at den politiske styringen på utlendingsfeltet skal styrkes gjennom at Kommunal- og regionaldepartementet får anledning til å gi generelle instruksjoner til Utlendingsdirektoratet (UDI) om lovtolkning og skjønnsutøvelse.

NOAS uttrykker bekymring for at departementet som ikke driver saksbehandling, skal ha adgang til å instruere UDI på denne måten uten å ha kjennskap til enkeltsaker. Dette åpner muligheten for en mer politisert tilnærming til sakene, og NOAS frykter at det betyr en innstramning i politikken.

Overfor Utlendingsnemnda (som er klageinstans for UDI-vedtak) vil departementet ikke åpne for generelle instruksjoner da det vil kunne undergrave nemndas uavhengighet. Departementet vil imidlertid fortsatt kunne stille saker i bero slik at UNE ikke behandler saker der departementet er i ferd med å instruere UDI. UNE vil i så fall kun gjenoppta behandlingen av sakene etter at departementet har foretatt en forskriftsendring, dersom departementet finner at praksis i UNE avviker for mye i forhold til UDI.

Anledning for departementet til å bringe positive vedtak i UDI og UNE til en klageinstans

Departementet foreslår også at det skal få adgang til å bringe positive vedtak fra UDI inn for Utlendingsnemnda. Det skal da bare kunne tas stilling til om vedtaket er gyldig eller ikke, og utover dette skal kun prinsipputtalelser foretas. Disse prinsipputtalelsene skal så bli presedensskapende.

Departementet foreslår også at det skal få rett til å bringe positive vedtak i UNE inn for domstolene. Disse skal kunne prøve om vedtaket er gyldig eller ikke. Det foreslås at dette skal brukes i saker der det er samfunnsmessige hensyn: for eksempel saker der det fins mange likeartede saker slik at et positivt vedtak i UNE kan føre til at mange flere får innvilga opphold i Norge.

Stornemnd

Departementet foreslår også at det opprettes en stornemnd, og at dagens koordineringsutvalg nedlegges. Stornemnda skal kunne avgi vedtak som danner grunnlag for presedens, både for UDI og UNE. Nemnda skal bestå av fire lekmenn, en fra hver medlemsgruppe i Utlendingsnemnda (det vil si folk oppnevnt fra Kommunal- og regionaldepartementet, Utenriksdepartementet, Norges juristforbund og humanitære organisasjoner) og tre nemndledere.

Angående stornemnda anfører NOAS at de humanitære organisasjonene bare vil få ett medlem av sju nemndmedlemmer, noe som betyr redusert innflytelse i forhold til nemndbehandling med en nemndleder og to lekfolk.

Mellomkirkelig råd bes om å komme med innspill til sekretariatet, for å gi politiske føringer til sekretariatets arbeid fram mot et høringssvar.

Dehlin, Liv Janne

Fra: Larsen, Anne-Grete
Sendt: 10. februar 2004 11:09
Til: Dehlin, Liv Janne
Emne: Styringsforhold på utlendingsfeltet

-----Original Message-----

From: NOAS, Morten Tjessem [mailto:morten.tjessem@noas.org]
Sent: Tuesday, February 03, 2004 1:54 PM
To: engesland@nhc.no; peide@amnesty.no; guro@smed.no; nadeem@antirasistisk-senter.no; raymond.johansen@nrc.no; Oslo-biskop; Tveit, Olav Fykse; helge.aarseth@eurojuris.no; marianne.borgen@reddebarna.no; eva.bjoreng@npaid.org; post@mirasenteret.no; omod@online.no; siof@online.no; jussbuss@hotmail.com
Cc: 'NOAS, Rune Steen'; 'NOAS, Frode Kristoffersen'
Subject: Innstramninger på asylfeltet

Kjære kollega,

NOAS er sterkt bekymret for flere av de forslag som inngår i Kommunaldepartementets høringsbrev av 21. januar 2004 vedrørende styringsforhold på utlendingsfeltet. NOAS er kritiske til den styringsmodellen departementet foreslår, hvor departementet skal kunne instruere UDI i lovtolkning m.v., blant annet av følgende grunner:

- Departementet har per i dag ingen saksbehandlingsvirksomhet og besitter således ikke noe direkte kjennskap til enkeltsaker. Dette tilsier en enda mer politisert tilnærming til praksisspørsmål enn det som var tilfelle tidligere (før opprettelsen av Utlendingsnemnda), den gang departementet både hadde saksbehandlingsvirksomhet og instruksjonsmyndighet.
- Forslaget fremmes på et tidspunkt da departementet har varslet at antallet asylsøkere skal reduseres fra 16 000 til 10 000 i løpet av inneværende år. Det fremgår med tydelighet av høringsbrevet at det primært er endringer av praksis i positiv retning som departementet anser som problematiske. Blant det som nevnes som aktuelt for departementet å overprøve, er blant annet "Praksisendringer som kan føre til økt tilstrømning av asylsøkere fra enkelte land/grupper og "Endring av praksis i UDI på grunn av positive vedtak i UNE."

Andre forslag fra departementet er:

- At Kommunaldepartementet skal kunne påklage positive vedtak fattet av UDI til nemnda. I media ble det av departementet sagt at dersom nemnda kommer til en annen konklusjon enn UDI, vil ikke nemnda omgjøre UDIs vedtak i den aktuelle saken, men kun gi et prinsipielt signal for senere saker. Dette er feil. Nemnda kan omgjøre UDIs innvilgelse dersom de anser at vedtaket er ugyldig. Vedtaket er ugyldig dersom nemnda eksempelvis mener det er troverdighetstvil - noe nemnda mener både tiitt og ofte.
- Å innskrenke nemndas adgang til å innvilge omgjøringsbegjæringer. Dette er svært bekymringsverdig, særskilt i lys av at 13 % av omgjøringsbegjæringerne per i dag innvilges. Etter hva vi kan se medfører dette paradoksalt nok at omgjøringsprosenten er høyere for omgjøringsbegjæringer enn for klager. (Omgjøringsprosenten for klager i asylsaker i 2002 var 11 prosent dersom man kun ser på saker hvor det var gitt utsatt iverksettelse, 6,5 prosent dersom man ser på sakene totalt.)
- Opprettelsen av en stornemnd, hvor kun 1 av 7 medlemmer skal være fra en humanitær organisasjon. Vi er positive til forslaget om en stornemnd, men negative til en så drastisk reduksjon av organisasjonenes innflytelse.

I tillegg til endringsforslagene i dette høringsbrevet kommer forslaget om pre-screening av alle asylsøkere fra 1. januar 2005, med tanke på rask avvísning av søkere som anses for ikke å ha et gyldig asylgrunnlag. Vi anser at det er grunn til å være meget sterkt bekymret for denne utviklingen. Norsk asylpraksis kan i løpet av det kommende året i verste fall komme til å gjennomgå mer drastiske endringer enn man har opplevd tidligere i norsk asylhistorie.

Vi foreslår at organisasjonene i denne forbindelse samordner seg, og inviterer derfor til et møte mandag 1. mars klokken 13.00 i våre lokaler i Torggata 22.

Vi ber om tilbakemeldinger.

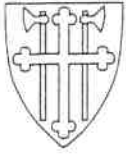
Med vennlig hilsen,

Morten Tjessem, generalsekretær
Norsk Organisasjon for Asylsøkere (NOAS)
Postboks 8893 Youngstorget
0028 Oslo

Tel: 22 36 56 60

Fax: 22 36 56 61

www.noas.org

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Alle bispedømmer

Dato: 11.02.2004

Vår ref.: 04/138-1 PED

Deres ref.:

Forslag til Strategiplan for Den norske kirke 2005 – 2008 – Høringsnotat til bispedømmene.

I tildelingsbrev fra Kultur- og Kirkedepartementet vektlegges det overordnede mål for Den norske kirke, samt de satsingsområder som Kirkemøtet vedtar. Departementet har derfor lagt føringer på at Kirkemøtet skal vedta en strategiplan. Strategiplanen legger føringer som vil synliggjøres i tildelingsbrev og St. prp. nr. 1, både til de sentralkirkelige råd og bispedømmene.

Det vektlegges at det for denne planperioden skal prioriteres noen satsingsområder. De er ikke ment å ivareta all virksomhet innenfor Den norske kirke, men skal være uttrykk for en vilje og evne til å prioritere enkelte felter for perioden 2005 – 2008.

I arbeidet med ny strategiplan er det vektlagt at planen skal være enkel, men samtidig gi klare føringer for arbeidet som drives i Den norske kirke. Flere av bispedømmene har siden forrige behandling av strategiplan og satsingsområder kommet med nye forenklete strategiplaner for sine bispedømmer. Blant annet Hamar, Oslo, Agder, Borg og Stavanger har i løpet av de to siste årene kommet med planer som fremmer denne forenklingen. I utarbeidelsen av utkastene til ny strategiplan har det vært lagt vekt på at formen som har blitt lagt i bispedømmene også skal legge føringer på den overordnede strategiplanen.

Arbeidet i sekretariatet startet opp våren 2003. Bispedømmenes strategiplaner har utgjort et viktig grunnlagsmateriale. De sentralkirkelige råds arbeidsutvalg har vært involvert i prosessen.

Bispedømmene inviteres nå til å komme med innspill og merknader i forhold til det foreliggende forslag. Følgende spørsmål kan det være aktuelt å besvare:

- 1.) Intensjonen har vært at dokumentet skal ha en form som skal gi overordnede føringer, men hvor bispedømmer og menigheter skal ha frihet til å legge mer detaljerte strategier og planer med lokal tilpasning. Fungerer det foreliggende dokument etter denne intensjonen?
- 2.) Det foreslås 3 prioriterte områder for planperioden. Er det enighet om at dette er områder som det nå bør legges spesielt vekt på eller bør det legges opp til en enda strammere prioritering?

3.) Er bispedømmets egne prioriteringer ivaretatt gjennom utkastet?

4.) Ivaretar utkastet i sterk nok grad satsingen på gudstjenestefeltet, kirkelige reformer og ung i kirken?

Merknadene må være Kirkerådet i hende innen **1. mai 2004**. De tre rådene skal i løpet av mai/juni-møtene behandle det bearbejdede forslag til strategiplan. Etter rådsbehandlingen bearbejdes forslaget før det klargjøres til Kirkemøtebehandling gjennom Kirkerådets septembermøte. Strategiplanen skal så opp som sak på Kirkemøtet i Bodø i november 2004.

Er det spørsmål kan dere ta kontakt med rådgiver Per E. Dehlin i Kirkerådet på e-post per.dehlin@kirken.no eller på telefon 22 93 28 85.

Med vennlig hilsen

Erling J. Petersen
direktør

Saksbehandler: Per E. Dehlin
Intern telefon: 22 93 28 85

STRATEGIPLAN FOR DEN NORSKE KIRKE 2005 - 2008

Den norske kirke

- En bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke

Hovedmål for Den norske kirke er

- Å være en bekjennende kirke som stadig fornyes i troen på den treenige Gud.
- Å være en misjonerende kirke som vitner om Guds nåde og gode vilje for livet.
- Å være en tjenende kirke som arbeider for fred, rettferdighet og vern om skaperverket.
- Å være en åpen folkekirke med bred deltakelse fra kirkens medlemmer og som bygger fellesskap med respekt for ulikheter.

Prioriterte områder for planperioden:

Trosopplæring	Fornyelse og reformer	Tjeneste og forsoning
<p>Målsetning: Å gi tilbud om trosopplæring til alle dømte medlemmer, med særlig vekt på dømte i alderen 0 – 18 år.</p>	<p>Målsetning: Å etablere strukturer og arbeidsformer som gjør kirken bedre skikket til å utføre sitt oppdrag.</p>	<p>Målsetning: Å gi omsorg og hjelp til mennesker som lider, kjempe mot urett og bidra til forsoning.</p>
<p>Delmål:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Å utvikle et systematisk trosopplæringstilbud i alle menigheter til alle dømte i alderen 0–18 år, slik det er vedtatt av Stortinget.2. Å tilrettelegge opplæringstilbudet slik at det kan formidle kunnskap om kristen tro og fremme livsfolkning og livsmestring hos barn og unge.3. Å styrke kirkens kommunikasjonsarbeid for å sikre at trosopplæringsreformen kan lykkes.4. Å styrke samarbeidet med foreldrene til dømte barn, slik at hjemmenes betydning i trosopplæringen blir tydeliggjort.5. Å videreutvikle samarbeidet med kristne organisasjoner og andre som kan være viktige medspillere i kirkens satsing på trosopplæring.	<p>Delmål:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Å fornye gudstjenestefeiringen gjennom å legge til rette for økt liturgisk kreativitet.2. Å stimulere til åndelig fornyelse økumenisk samarbeid og misjon.3. Å utvikle kunst- og kulturuttrykk i kirken, og tydeliggjøre Den norske kirke som en del av norsk kulturliv.4. Å fornye menighetenes arbeid med å rekruttere til tjeneste i kirken.5. Å arbeide for reorganisering og samordning mellom kirkens organer, slik at menighetene kan arbeide mer effektivt.6. Å legge grunnlaget for en helhetlig kirkelig økonomi.	<p>Delmål:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Å bidra til at menighetene styrkes som diakonale fellesskap, der den enkeltes behov blir sett og møtt.2. Å intensivere innsatsen mot hiv/aids nasjonalt og globalt.3. Å bidra til fred og forsoning mellom individer, religiøse grupper og ulike folkegrupper.4. Å integrere arbeidet for menneskeverd og menneskerettigheter i all kirkelig virksomhet.5. Å fremme alternativ til forbrukersamfunnets idealer, og bidra til en bærekraftig forvaltning av skaperverket.

